בעזרת השם יתברך

קונטרס

מים עמוקים

מחשבה
עבודה
תורת הנפש
השקפה - אידיש

י"ד | חודש תמוז תש"פ

©
כל הזכיות שמורות
למכון מים עמוקים
ועד להוצאת ספרי
הגה"צ רבי יחזקאל יואל גליק שליט"א

יכולין לשמוע שיעורי
מורינו הרב שליט"א על הטעל:

בארה"ב
929.250.1000

בארה"ק
02.380.3100

בענגלאנד
330.350.1000

להארות והערות ולהירשם לקבל
הקונטרסים שי"ל פעם בחודש, יכולים
להתקשר לאימעיל:
Mayimamukim@gmail.com

Layout & Design: YMW
Jobs@ymwmarketing.com

בעזרת השם יתברך

קונטרס

מים עמוקים

מחשבה
עבודה
תורת הנפש
השקפה - אידיש

מחשבה | מאמר הנהגת היחוד, ח"ב.....ו
עבודה | קשר עם הקב"ה מתוך ההערד, ח"ב.....כ
תורת הנפש | מאמר ביקוש השלימות.....כח
השקפה - אידיש | דער שטארקער גלות איד.....מח

מחשבה

מאמר הנהגת היחוד

חלק ב'

עבודת הידיעה או עבודת הבחירה

אחר שביארנו מהות ענין הנהגת יחודו ית' והנהגת המשפט - הנהגת הבחירה, ומה ששייך לחלקי העבודה, צריכים לחשוב ולהבין ענין הנהגת הבחירה ביחס להנהגת יחודו הגמור, האיך לשלב בעבודתינו את שתי ההנהגות הללו. מתי צריכים לילך עם השגות ולחיות עם הבנה וידיעה עמוקה שיש הנהגה גבוה מעל כל ההעדר וההסתר שאנו רואים, ושכל חסרון הנמצא כאן בעולם הוא רק כפי ראות עינינו וכפי ערכינו, אבל כפי ראות עיני הזך של הבורא והמנהיג האמיתי, כל הבריאה אי טוב ואי רע, כולם הן מתנהגים על ידי המנהיג היחידי, ומצדו אין שום חסרון ורע כלל.

ולאידך גיסא צריכים לידע ולהבין, מתי להכניע את עצמנו תחת הנהגתו של העלם והסתר, הנהגתו של משפט ודין, שחקק בהבריאה, ולילך אחר מה שצוה המאציל לעשות אותם כאן בעולם הבחירה.

בהקדם, בתור חזרה, נחזור על ביאור מהות 'הנהגת הידיעה' שכבר ביארנו באורך. והוא מה שנתבאר באריכות בספרי רמח"ל ובמיוחד בספר הק' דעת תבונות, שם נמצא מבואר סוד הנורא שהוא ענין הנהגת יחודו ית' - ענין הידיעה. ובקיצור נמרץ על קצה המזלג ביאורו הוא, שכל מה שנעשה כאן תחת השמש בעולם החירה והמשפט, הן טוב והן רע, מעל כל זה יש הנהגה שלמה ואמיתי ממנו ית', שהיא למעלה מערכינו להבין.

הנהגתו ולא הנהגתינו

צריכים אנו לדעת בבירור, כי כל ההנהגה

הגבוה האמיתי היא רק כפי ערכו ית' ולא כפי ערכינו. דהיינו שכפי קוצר שכלנו המוגבל אין אנו יכולים להבין ולהשיג ענין ההנהגה הזאת. ולמה זה כן. שהבורא רצה לכתחילה לברוא עולם חסר, ששלמותו נסתר, כדי שהנבראים ישלמו את עצמם ואת העולם דייקא מתוך החסרון. ומפני כך קבע את עולמו באופן ששלמותו יהיה נסתר, והנבראים יכירו מתוך החסרון את שלמותו, ומתוך כך לגלות שלמות מלכותו בעולם, כמו שביארנו לעיל היטב.

והדרך איך להגיע לזה השלמות, הוא על ידי מה שהנבראים מבטלים את עצמם תחת הנהגתו ורצונו, מתוך החסרון והסתר. וזה לא שייך כי אם על ידי דבקות בגדלותו ועוצם הנהגתו השלמה והיחידה, ולהכיר שהוא הבורא והמנהיג האמיתי, וזה על ידי שהנברא יתבטל לפניו לעשות רצונו, על ידי זה מכיר בעוצם הנהגת יחודו ועל ידי זה הנהגתו השלמה מתגלה כאן בעולם ההעלם התחתון.

ונמשיל ע"ז משל למה הדבר דומה. לאב שיש לו כמה בנים קטנים, והוא רוצה לקבל תענוג מבניו כשידע שהם מוקירים אותו ומכירים בו שהוא אבא שלהם והם מתבטלים תחת השפעתו, וכתוצאה הם משתוקקים לעשות רצונו.

נפל בו המצאה. קרא לכל בניו, האספו ואגידה לכם מה יהיה בבוא הימים. אני נוסע היום בעד מסחר למדינת הים, אבל אני יודע שאתם, בניי, על אף שיותרו אתם לבדכם פה, אתם תקשיבו לקולי אשר אני מצוה אתכם היום לעשות כשלא אהיה עמכם. ובתוך כך הוא קורא להם איזה ציוויים והוראות האיך יתנהגו כשהוא לו יהיה כאן במדינה.

ואני - אמר להם האבא - מפקד כאן חמשה אנשים שהם ישתמשו במקומי לראות ולשמור שאתם תקיימו מצוותי ותעשו רצוני.

עבר קציר כלה קיץ והאב עדיין לא בא בחזרה. כן עבר כמה שנים, וביניהם הבנים גדלו הקטנות שלהם ונעשים גדולים. אף הפקידים נשתנו בנתיים, והם כבר לא ידעו את אב הבנים ומה היה רצונו. ואף שהם היו אנשים טובים, רכי לבב והיו מבינים צרכי הבנים היטב, והיו נמסרים למענם בתכלית הגמור. עכ"ז הם התחילו לנהג אותם בדרכים לא ישרים ואף בניגוד לרצון אביהם, במקום להורות להם את הדרך שהניח אחריו אביהם שילכו בו. והבנים בסברם שהם המנהיגים האמיתיים שלהם, התחילו לשכוח את הימים הראשונים שהיו לפניהם, ובטוחים הם עכשיו באותן שהם סוברים שהם מנהיגיהם האמיתיים. שכחו מהאב שלהם ופקודיו, שכחו מכבר שביום מן הימים האבא שלהם יתגלה להם שוב ויתאחדו

עוד הפעם יחד כל המשפחה. עד שבא יום ששכחו ממנו לגמרי.

רק אחד מהאחים נשאר מיתר האחים, ותקע בזכרונו היטב קלסתר פניו של אביו, וחזר במוחו היטב על מה שהיה רצונו של אביו שיעשו, וזה היה מונח לנגדו תמיד, וידע בעצמו היטב שהפקידים החדשים על אף שטובים הם, עכ"ז הוא יודע שהם עושים בניגוד למה שאביו - הפקיד האמיתי - שלהם רצה שיעשו.

אחר שעברו שנים רבות מבלי אביהם אצלם, ויהי היום, פתאום ואבא בא ממרחקים בחזרה, ויפגש עם בניו הנאהבים, והשמחה היתה גדולה, אחר כה כמה שנים שהיו בריחוק מקום.

אחר שנרגעו הרגשיים של שמחה שנתאחדו שוב כל המשפחה. מתחיל האב לספר כל מצפוניו תחת כל הנסיעה הרחוקה וארוכה הזאת: ידוע תדעו שכל מטרת נסיעותי לא היה מחמת סיבת מסחר וכדומה, אלא כל רצוני ומגמתי היה מפני שרציתי לקבל תענוג היותר גדול מזה שאתם - בניי - מכירים בי ומוקירים אותי דייקא מתוך ההסתר שלא אמצא קרוב אליכם ולא תראו אותי תמיד שיעורר על ידי זה האהבה והרצון למלא רצוני, כי דבר לא נתפעל כל כך אלא מהפיכו. על כן החלטתי לסדר לכם ההזדמנות שתכלו לבטא ההכרה שלכם בי באופן חזק ביותר מהרגיל.

על כן סדרתי כל הנסיעה שלי הזה שאני אסע למרחוק, ולא אהיה כאן סמוך לכם, אבל אני אצוה אתכם איך שתתנהגו. ועל ידי שאתם תצייתו לדברי, אף שאין אתם רואים אותי בהתגלות, אעפ"כ תזכרו שיש לכם - במקום מסוים בכדור הארץ - אבא אמיתי, שבאמת הוא המנהיג שלכם, ואתם רוצים לקיים דברו ולשמוע בקולו ומגמתו אתם רוצים למלא. וממילא כשתכירו שאע"פ שאביכם אינו כאן בקירוב מקום, עכ"ז ממקום שהוא נמצא הוא עדיין רוצה שאתם, בניו, יכירו בקיומו ובמציאותו וזה על ידי שתכניסו בלבכם לזכור תמיד הווייתו וקיומו, על ידי זה נמצא כוחי מתגלה כאן במקום ההסתרה שאין אתם רואים אותי, עכ"ז על ידי שאתם תזכרו שאני המנהיג שלכם האמיתי, הרי מציאותי נתגלה כאן על ידיכם.

ועוד יותר מזה אמור לכם - אמר להם האב, תדעו שכל הפקידים שהיו נתונים לשמור עליכם ולהורות לכם הדרך איך להתנהג, כולם היו על פי הוראה שלי. ולא עוד, אלא שהוריתי אותם ג"כ מה לעשות וכל מה שהדריכו אתכם, אף שהיו בניגוד למה שציוויתי אתכם לפני יציאתי מהמקום, בכל זה כולם היו על פי. ולמה זה? כי רציתי שתתבטא ההכרה שלכם בי באופן החזק ביותר, כי על אף שתהיו נמצאים

בסביבה שכל כולו אומר היפך רצוני ונראה שיש לכם מנהיגים ושולטים אחרים בלעדי, עכ"ז אתם בזכרונכם מציאות אבא שלכם, תחזקו בלבכם שיש לנו אב אמיתי שהוא הוא מנהיג האמיתי שלנו. ובזה שאתם תעשו כן, שאתם מכירים בההנהגה שלי עליכם מתוך ההסתר וההעדר דייקא, כמו שעשה אחיכם, בזה מתגלה כבודי עליכם באופן היותר חזק שייך.

כמו כן הדבר הזה. הבורא ברא כאן בעולמו כמה וכמה כוחות טובים ורעים שהצד השוה שלהם הוא שהם מסתירים הנהגתו השלמה ונראה כאילו הם המנהיגים. והיוצא מזה הוא שהנבראים שוכחים מי השליט והמנהיג האמיתי. ובתוך בריאה הזאת הוא גם חקק כמה חוקים איך שהנבראים יתנהגו. וכשהנברא מציית למצוותו ומתבטל לפניו, עי"ז הוא מגלה מציאות מלכותו והנהגתו השלמה בעולם ההסתר.

והיוצא מזה הוא שאע"פ שאנו יודעים היטב שיש הנהגה גבוה ומעולה מעל כל ההנהגה שאנו רואים בעולם הגשמי, עכ"ז הבורא דייקא ברא לנו את העולם הבחירה כן, שיהיו לנו האפשרית לבחור בטוב דייקא מתוך החושך. וא"כ אין לנו כי אם את מה שהמנהיג והבורא צוה לנו לבחור או נתן לנו רשות לבחור, כי אותו המנהיג שמנהיג את כל העולם בהנהגת יחודו, הוא בעצמו צוה להנבראים שיבחרו דייקא כפי ערכם בעולם התחתון, דהיינו כפי המשפט שחקק הבורא כפי ערך הבריאה.

ואפילו אם ידמה לעינינו, שכיון שהכל שנעשה כאן בעולם הוא על ידו, א"כ אוכל לבחור ברע, כי מה יהיה, הא בודאי זה רצון הקב"ה, כיון שאם אעשה זאת בודאי זה אינו להיות בניגוד לרצונו, כי אי אפשר לשום התרחשות בעולם מבלי שהוא בעצמו יסבב אותו. זה לא נכון כלל וכלל, כי צריכים אנו לדעת, כי אותו המנהיג שמנהיג את הכל בהנהגתו העליון, אותו המנהיג ג"כ ברא את עולם המשפט שאנו רואים, והוא בעצמו אמר מה מטרתו בבריאה הזאת, וצוה לנו איך להתנהג בו. א"כ צריכים להתבטל לדיבורו ולרצונו כמו שהבאנו לעיל במדת משה רבינו, בחינת מ"ה. וכיון שרצונו הוא שאנו הנבראים ימלאו מצותו, עלינו לילך אחר ציוויו.

לבחור בטוב או ברע - אמונת יהודית או שאר אמונות.

כלל זה משתייך לכמה וכמה פרטים.

לדוגמא, 'ענין הדת' - 'אמונה הישראלית', לעומת שאר האמונות, אמונת הנוצרות או הישמעאלית וכדו'.

כי פעמים נדמה לאיש הישראלי, אחר ששומע יסוד הנ"ל, שכל מה שמתנהג בעולם הכל מתנהג ע"י הנהגתו העליון

השלמה, וכל הרע שנצמא בעולם וכל הטומאות וכל הקליפות, שורשם בקדושה וכולם נבראו ברצון השלמה של הבורא ית'. אזי הוא יחשוב בלבו, דא"כ אילך ואפלח לדתים אחרים שהם בניגוד לאמונת הישראלית ודת התורה, כי גם הם הם עצם בקדושה, וכל חסרון שנראה בהם כפי ערכינו הוא בעצם תיקון כפי ערכו השלמה של הבורא.

אמנם צריך הוא לדעת, שאכן הוא הוא צודק שכל הרע וכל הקליפות נחקקו מאתו ית' 'ברצונו' השלמה, ואין שום דבר שבא מאתו ית' שיהיה בניגוד לרצונו. אבל צריך הוא להבין ולדעת, שהנהגתו ית' הוא בלתי מושג לאנשי ארץ כמונו, כי אנו נמצאים בעולם ההעדר וחסרון שאין שלמותו גלוי, ואין לנו אלא מה שעינינו רואות, כי הנהגתו השלמה הוא למעלה מאתנו. ממילא אנו שנמצאים בעולם המשפט והבחירה צריכים אנו להבין כי כל הרע אע"פ שכפי הנהגתו השלמה הם בעצם טוב. אמנם כל זה הוא רק כפי ערכו השלמה וכפי הנהגת יחודו העליון, הבלתי מושג לנו. אבל כפי ערכינו וכפי הלבוש שלבש המלך את הנהגתו בעולם המשפט, חקק וצוה לנו לידע שיש רע, ושאנו צריכים לבחור בטוב ולא ברע. וזה שאנו מבינים את סוד הזה שכל רע שאנו רואים הוא בעצם טוב, הטוב הזה זהו רק בלבוש שונה ממה שאנו רואים אותו כעת, כי בלבושו כמו שאנו רואים אותו, צוה המנהיג שזה יהיה רע והנבראים צריכים להתרחק מהם מכל וכל.

ורק הבורא ית' המנהיג את כל, הוא יודע ומבין הצורה האמיתי הטוב שיש בכל רע, שהוא הוא היחיד היודע ומבין את הנהגתו ית', כי כל הנהגת יחודו הוא רק "הנהגתו ולא הנהגתינו" כי רק הוא משיג את שלמותו, אבל אנו צריכים להתבטל לרצונו בבריאת עולם המשפט והבחירה, עולם שיש בו עירוב טוב ורע. והוא בהנהגתו הוא מנהיג עולמו לתכלית תיקונו שאז יתגלה שכל רע הוא עצם טוב. אבל כל זמן שהעולם עדיין בחסרונו, צוה לנו המאציל והמנהיג לבחור בטוב ולמאוס ברע.

לעומת זה צריכים אנו לדעת שאע"פ שיש 'הנהגת המשפט', ששם צריכים לבחור בטוב ולמאוס ברע. עכ"ז עדיין הנבראים הם רק נבראים והם 'מתנהגים' ע"י הנהגת עליון ואינם ה'מנהיגים' ולא נמסר הנהגת העולם בידיהם, וממילא כל זמן שבוחרים בטוב צריכים הם לזכור תמיד, שיש מנהיג אמיתי, שאם הוא לא ירצה שאני יבחר במשהו, הן טוב והן רע, כל רוחות בעולם לא יוכלו לזוז כל שהוא ממה שהוא רוצה שיתרחש.

נביא דוגמא. פעמים אנו רואים חילוקי נפשות בין אנשים. ישנו אדם שיש לו כוחות הנפש טהורים וזכים,

ורק בפעם אחד שבחר בטוב הוא נתהפך לאיש אחר ונעשה כל כולו לעשות רצונו ית'. ולעומת זה ישנם נפשות חלשים שצריכים ללחום תמיד עם הרע שלהם, שחלק הרע שבנפש שלהם הוא חזק מאד.

הנה האיש הלז שיש לו תוקף עירוב טוב ורע בנפשו, יוכל להתקשות, למה הוא זה שעל אף שאני שרוצה מאוד לבחור בטוב עכ"ז אני נופל תמיד תחת הרע.

וכתוצאה מזה יכול האיש הזה להגיע לשני סוגי מסקנות.

א. ידמה בעיניו שזה מוכח שבודאי רצונו הוא שאני אבחור ברע, כי אם לא כן למה ברא אותי רע כ"כ, אלא ודאי יש לו כונה עמוקה שאני יבחור ברע.

ב. להיפוך ידמה לו. הוא יראה את עצמו כבעל עבירה גמור, מפני שהוא רואה בעצמו איך שהוא נופל פעם אחר פעם תחת כח הרע שלו. וכתוצאה מזה הוא מייאש מן הטוב, אע"פ שהוא רוצה כ"כ לבחור בו. והוא רואה את עצמו כאיש זר בקדושה ונופל ליאוש.

אמנם נפש הזה צריך לידע ולזכור תמיד, כי יש שתי הנהגות. יש הנהגה שבא מצד יחודו הגמור ששם הכל מתנהג בעצה עמוקה בלתי מושג. ולעומת זה יש הנהגת המשפט ששם צריכים הנבראים לבחור בטוב ולמאוס ברע.

וממילא כל אחד משני המסקנות הנ"ל אינם נכונים כלל.

א. אל ידמה בעיניו שיכול לילך ולבחור ברע. כי אותו הבורא שאתה בטוח כל כך שהוא מצד הנהגתו העמוקה הוא רוצה שאתה תבחור ברע, הוא בעצמו בהדיא צוה להבעלי בחירה להתרחק מהרע. וממילא צריך לזכור שכיון שהוא נמצא כאן בעולם המשפט, כאן עבודתו לבחור בטוב. וזה שהוא חושב מחשבות, למה עשה ה' ככה לברוא אותי עם כ"כ כוחות הנפש רעים ולמה נפשו נמשך אחר דרך לא טוב ולמה הוא מנהיג אותו לבחור ברע. כאן הוא צריך לזכור שיש הנהגה אחרת ואמיתית וכל מה שהוא רואה בתכונת נפשו יש לו חשבון עמוק ממנו ית' והוא יבקש חשבונות רבים למה עשה נפש כזה, לנהגו ולהוליך אותו לתיקונו. אבל אנו הנבראים שאנו נמצאים בעולם הבחירה, אין לנו היכולת לנהשיג הנהגתו ופעולותיו השלמות, ואנו צריכים רק לציית למה שהוא צוה לנו הנבראים.

ב. מצד השני אל יפול ליאוש לומר, נפשי הוא עצם רע ואין לי שום

תקוה להגיע לדרך הטוב. אלא הוא צריך לזכור שיש הנהגה עמוקה אמיתי שמשם 'רצה' המנהיג שנפשו יתהוה באופן זה, ואין לו להתמרמר ע"ז. כי זה הוא למעלה מהשגתו להבין. וצריך הוא להאמין שהיה רצון הבורא שבנפשו יהיו כוחות הרע שולטים, והכל נעשה ברצונו השלמה. אבל הנברא מצדו צריך הוא לעשות את שלו ולבחור בטוב ולמאוס ברע, ואם נפל תחת הרע וחטא, צריך לזכור שיש בורא ומנהיג לכל והוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים ואין לו לדאוג על הנהגת הבורא, אלא הוא צריך לעשות מה שמוטל עליו ולבחור בטוב ולמאוס ברע.

מבואר מזה, שהנבראים צריכים מצד אחד לילך עם הנהגת היחוד, לידע שעל אף שהוא רואה את עצמו רע, מפני שתמיד הוא נופל ברע, צריך הוא לידע שיש הנהגה גבוה שמשם הכל מתנהג בעצה עמוקה, והכל הוא מאתו ית'. ואין לו ליפול ביאוש.

ומצד שני צריכים לילך עם הנהגת המשפט, לידע שעל אף שנראה שמצד הנהגתו שצריכים לבחור ברע, וא"כ אילך ואבחור ברע. צריכים לידע שיש הנהגת המשפט, ששם צוה המנהיג היחיד שהנבראים יבחרו בטוב דייקא, על אף שיהיה נראה שמצד ההנהגת היחוד רוצה הוא ית' שיבחור ברע. כי הנהגה שלו הוא בלתי מושג לנבראים, ואין להנבראים לפרש ההנהגה העליון כפי מה שהם מבינים בשכלם, כי "ההנהגת יחודו הוא הנהגתו ולא הנהגתינו".

רע אינו טוב

היוצא מהנ"ל הוא, כי בעולם המשפט רע הוא רע וטוב הוא טוב, כי כך רצה הבורא להעמיד עולם המשפט שלו להסתיר את שלמותו ברע כי הנבראים יגלו שלמותו מתוך החושך.

פעמים רואים אדם שאכן הולך בדרך הטוב ובוחר במה שצוה הבורא לבחור. אמנם הכל באופן עראי ויבש, בלי לירד לעומק נפש שלו ולידבק בלבו אל שלמותו העליון.

ויהי ביום מן הימים, אותו האיש עזב את כל דרך הקדושה ונפל לתוך טומאת האינטערנעט. שם נתגלה לו שיש לו כוחות הנפש חזקים, שאכן מונח בנפשו אהבה רבה וחשק גדול. הוא יכול לישב שעות ארוכות נצמד לדברים טמאים בדביקות עמוקה. כל זיק של קדושה שהיה בנפשו כבר נשרף ונאבד, אבל נימי נפשו הוא דבוק להטומאה.

אחר איזה זמן, אחר כמה שנים, פתאום הקיץ משינתו וחוטף היכן הוא עומד בעולם, וחוזר בתשובה. הוא

נוטל כל כוחות הנפש שלו שנתגלה לו כשהיה בתוך הטומאה, ומניחם כל כולו בקדושה, אהבתו לה' בועד בו בחזקה וחשקו גדול להתקרב יותר לה' ולרצונו השלמה.

האם מישהו אמר יאמר, שכיון שהטומאה גילה כוחות הנפש כ"כ חזקים באיש הלז, זה מוכיח שהאינטערנעט הוא טוב. בודאי לא. כי אנו רואים בחוש שהאינטערנעט הוא עצם טומאה והרבה עבירות חמורות נמצאות בתוכו. וזה שבאותו איש פרטי הלזה נסתבב איזה תיקון ע"י הטומאה, זה לא מוכיח על קדושתו של טומאת האינטערנעט. רק שסיבב המנהיג ע"י סיבובים ועיגולים שהאינטערנעט יסבב איזה תיקון לאיש הלזה, אבל לא שמפני זה יוכיח שהטומאה הוא טוב ולא רע, כי בפירוש אמר הבורא איזה דבר הוא טוב ואיזה הוא רע.

כי צריכים להבין כאן שני נקודות.

א. כי אם אנו רואים שדבר רע סיבב פעם איזה דבר טוב, זה לא מוכיח שהרע הוא טוב. רק שהרע הזה סיבב איזה נקודה של טוב. אבל נקודה פרטי הטוב הזה אינו מהפך את כל הרע כולו לטוב, כי רע הוא רע. זה הוא המשקל, אם הדבר ההוא הוא דבר שמנגד למה שרצה הבורא, סימן הוא שזה הוא רע.

ב. כי אם רואים איזה תיקון היוצא מן הרע, שהרע סיבב איזה ענין טוב, אל נדמה בנפשינו שאנו מבינים כאן עומק הנהגתו השלמה, וכי תיקון הזה שאנו רואים עכשיו, זוהי התיקון המוסתר תחת כל הרע הזה, וזהו עומק הנהגתו ית' השלמה שברא את כל הרע הזה. כי שלמות הטוב המוסתר בתוך כל הרע הוא לא כמו שאנו רואים בעינינו, כי כל הנהגת התיקון הוא למעלה מהשגתינו, כי אין אנו משיגים עוצם שלמותו יתברך. ובודאי כל התיקון הנעשה ברע, זהו לא כמו שאנו סוברים, שהרע בלבוש הזה כמו שאנו רואים אותו הוא טוב. רק אור העליון והתיקון האמיתי המוסתר בתוך כל הרע, הוא בלבוש שונה לגמרי ממה שנראה לנו פה בעולם הגשמי, ורק מצד מהותו השלמה ית', כל הרע הוא עצם טוב, ולא מצדנו.

כי ענין יחודת שלמותו הוא היפוך הרע, כי הרע הוא הסתרת שלמות יחודו. וממילא אותו הרע שאנו רואים, בתוך אותו הרע מוסתר עוצם יחודו הגמור, רק שהוא מלובש ברע וחסרון. וממילא כשיתגלה יחודו הגמור מתוך אותו הרע, בודאי זה יהיה בלבוש אחר לגמרי, כי יפלו כל הלבושים שאנו רואים המסתירים את שלמות יחודו, ויתגלה עצם יחודו שהיה מוסתר ונעלם בתוך הרע.

טעותם של ה'יודעים'

נקח לעצמנו איזה דוגמאות, כדי להמחיש את הענין. תחילה בא נקח ענין הקאמוניז"ם.

יושב יהודי בארץ רוסיה בביתו, והוא כבר מבין כל הסוד שבכל ענין של רע מוסתר בו תיקונו הטוב, לכן הוא אמר אומר, אין צריכים ללחום נגד הרע, כיון שהוא עצם טוב, וממילא אין אני צריך ללחום נגד כפירת הקאמוניז"ם, כי ודאי מקורו הוא טוב.

מה יהיה בסופו, כל בניו יהיו קאמוניסטן נאמנים כופרי התורה.

היכן היה טעותו, מה נתעלמה ממנו.

דוגמא אחרת. איש ישראלי רואה את קליפת האינטערנעט ואומר, הלא כל זה טוב בעצם, כי אנו רואים שיש בו כ"כ חידושי תורה מונחים שם. כמה וכמה אנשים יש להם היכולת ללמוד ולהתפלל בקל ע"י כוחו של אותו אינטערנעט, וא"כ נילך ונדבק בו.

האם שני אנשים הנ"ל צודקים. ולמה לא. הלא כפי הנראה יש להם טענות צודקים.

התשובה האמיתי הוא, לא. כי הם אינם מבינים כל ענין של טוב ורע - אור וחושך. כי יש להם שני טעותים יסודיים.

א. הם חושבים שהאור המוסתר בתוך הרע, הוא כפי שנראה לעיניהם הגשמי, הם לוקחים איזה ענין טוב שיש בדבר הרע ההוא, ואומרים שדבר הטוב ההוא 'זהו' נקודת האור המוסתר בתוך הרע.

ב. הם חושבים שאם הרע הוא עצם טוב, עליהם לדבק להטוב המוסתר בתוך הרע ולילך עם הרע.

מה שאינם מבינים הוא, שאותו המנהיג היחיד שהוא הוא שהסתיר שלמותו הטוב בתוך הרע, הוא בעצמו צוה להנבראים לא לילך אחר הרע אלא להתרחק מהם.

ומהו האמת.

האמת הוא שכל הטוב המוסתר בתוך הרע, זה שייך רק להנהגתו השלמה, וכל הטוב הנעלם ע"י הרע, הוא רק לפי ערכו השלמה. אבל לפי ערך הנבראים העמיד הבורא וחקק מה שהוא טוב ומה שהוא רע, וצריכים הנבראים להתבטל לרצונו.

אין להנבראים לילך אחר הבנת שכלם כאן בעולם ההעדר. כי כל מה שנמצא כאן בעולם הוא מצד חסרון שלמותו, וכל מה שנמצא כאן בעולם הוא היפך שלמותו כדי ששלמותו יתברר בבירור גמור ע"י הפיכו, כי יחודו הגמור אינו יכול להתברר כי אם

מהפיכו. ומהו ההיפוך הזה. ההיפוך הזה הוא כל הרע שאנו רואים כולם הם היפוך יחודו הגמור, כי כשרואים אותם נראה שיש הנהגה מלבד הנהגת יחודו הגמור.

וכשיודע בבירור כי כל הרע שרואים הם רק העלם יחודו לפי ראות עינינו, אבל באמת יש כאן הנהגה אמיתי. הרי נתברר עי"ז עוצם יחודו השלמה ממה שלא היה נתברר בלי מציאות הרע וחסרון המראים זולת יחודו.

נמצא לפי"ז טעותם הכפול הנ"ל נתברר היטב.

טעותם הראשון. הם היו סוברים שהטוב שהם רואים בהרע 'זהו' הטוב השלמה המוסתר בהרע. זה כבר הוכחנו שאינו כן כי שלמותו הגמור אין אנו יכולים להבין ולהשיג, ושלמות הטוב המוסתר בהרע יתגלה לעת"ל ועכשיו כשהעולם עדיין בחסרונו, ושלמותו עדיין נעדר ונמנע, אין הנבראים יכולים להגיע ולהשיג את אור הנהגתו השלמה.

טעותם השני, אינו נכון לגמרי, שאפילו את"ל שאכן זה הוא הטוב המוסתר בהרע, אין לך לילך ולדבק בהטוב הזה המוסתר בהרע. כי כבר הוכחנו כי אותו המנהיג המסתיר את יחודו בתוך הרע, הוא בעצמו אמר להתרחק מהרע. וזה אפילו שנראה לעיניך שעלית על חלק הטוב שבו וא"כ הרי כל כולו טוב. עכ"ז מאותו הטוב שמצאת בתוך הרע הוא אמר שאתה תתרחק ממנו. ורק כשיהיה התיקון השלם, אז תוכל לגשת לגלות את כל שלמותו בלבושו האמיתי.

כיון שרשע טוב לו, תהיה צדיק אפילו רע לו

ומתוך ענין זה מבואר היטב ענין של "רשע וטוב לו צדיק ורע לו". כי כשרואים איך שטוב לו כ"כ להרשע והרע מתחזק והולך בלי שום עיכוב, והצלחת הרשעים זורח. אז אמור יאמר הצדיק, אולי הרשעות צודק ואולי חפץ ה' בהרע ומואס בטוב. ולמה זה כן, הלא צוה הקב"ה לבחור בטוב ולא ברע.

ע"ז בא סוד היחוד לומר, אל תדאג לומר כי מה שדרך רשעים צלחה מוכיח שהקב"ה חפץ בהם. כי בכל רע מוסתר בתוכו תיקונים גדולים וגבוהים, וכל הרע כולו הוא עצם טוב. וכיון שכן, אל תאמר שמא חפץ הקב"ה ברשעים, כי בודאי לא כן הוא. רק שכל הרע הוא עצם תיקון. וכיון שאתה יודע היטב שבכל הרע מונח אור עליון והכל הוא מאתו וברצונו, וכל הרע אינם כלל היפוך רצונו, ממילא פשוט הוא ש"אתה תישאר צדיק" כמו שהיית עד עכשיו, ואל תפחד ממה שאתה רואה איך שהרע מצליח, כי כל תכלית הבריאה הוא שהטוב יהיה נסתר בתוך

הרע, ושלמותו ית' יהיה נעדר, ועל הנבראים הצדיקים לגלות שלמות יחודו דייקא מתוך החסרון וההעדר.

מכל הנ"ל יוצא גם כן, שאפילו אין רואים בחוש את התיקון לבסוף, וכפי הנראה לא יצא מכל הרע רק רע והטוב נשאר בנסתר. עכ"ז אנו יודעים בבירור שמכל רע נסתבב תיקון הבריאה וגילוי מלכותו ית'. ואיך. זהו מה שאין אנו מבינים ומשיגים. כי כל זה הוא למעלה מהשגתינו. ורק לעתיד לבא, כשהבריאה תבא לשלמותה ויתגלה כבוד מלכותו בעולם, אז נראה היטב את כל התיקונים שסיבבו ע"י הרע.

סוד טעותם של המרגלים

מתוך כל הנ"ל נבין כל ענין 'המרגלים'.

כשהיו ישראל במדבר, היו נמצאים בעולם האצילות. ראו ושמעו מידי יום ביומו את הנהגתו השלמה, ועוצם יחודו היה נראה להם בגלוי ממש, ולא היה מעורב בהם שום רע, והנהגתו השלמה היה להם בהתגלות הגמור. וע"כ לא רצו ישראל ליצא מעולם של גילוי אלקות והנהגתו השלמה, וליכנס לעולם ששם שולטים כוחות הרע, וקליפות עצומות נמצאים שם. כי יראו מזה, כי היו מורגלים לחיות עם אור העליון ובהירות עוצם שלמות הנהגתו.

וכאשר שלחו המרגלים לילך ולראות את א"י, וראו אז המרגלים כ"כ כוחות הרע, את הנפילים ובני ענק, אמרו, כי חזק הוא ממנו. כי לא היו מאמינים שכל הרע יתהפכו לטוב, כי היו מורגלים לחיות עם אך טוב השלמה. ממילא היה חסר להם שתי נקודות, מה שלא היו מאמינים בהם.

א. מה שהזכרנו, שלא היו מאמינים שכל הרע הוא עצם טוב וכלם הם מעשי ידיו ית' ואינם לוחמים נגדו והם עתידים לבא לתיקונם.

ב. שלא היו מאמינים שהם הנבראים, יכולים ללחום עם הרע ולהתרחק מהם.

שתי הנקודות הנ"ל תלויים זה בזה. כי אם לא מאמינים שכל הרע הוא עצם טוב ומוסתר בתוכם שלמות יחודו, א"כ נדמה להרואים אותם שיש להם איזה שליטה בפני עצמם נגד ה' כביכול. וכאילו שני כוחות נפרדים הם, אחד ה' שהוא אך טוב, והשני הם כוחות הרע. וממילא כיון שכן אין אנו יכולים ללחום בכל הכוחות החזקים האלו שלוחמים ח"ו נגד ה'.

אמנם אם מאמינים שהבורא הוא היחיד בתכלית השלמות ואין בלעדו שום כח והנהגה, וכל מה שנמצא בעולם, הוא מעשי ידיו, ויחודו מוסתר בהם. אזי עי"ז יכולים להאמין היטב

שאם הוא ית' צוה ללחום עם כוחות הרע בודאי יש להם היכולת לעשות כן להתרחק מהם. כי בזה לוחמים נגדם ומתרחקים מהם ומגלים שיש בורא ומנהיג אחד, בזה אנו מגלים שכל הרע הם עצם טוב והכל הוא ממנו ית'.

אבל המרגלים שלא היו מאמינים בזה והיו מורגלים לראות רק הטוב כמו שהוא בבהירתו, ע"כ אמרו, "כי חזק הוא ממנו", שאין אנו מאמינים שהבורא יהפוך את כל הרע לטוב ושהכל הוא ממנו ית'. וא"כ אין אנו יכולים ליכנס לא"י, כי אין בנו כח ללחום עם כוחות הטומאה חזקים כל כך.

ועניין הזה שמתוך הרע רואים יחודו הגמור כבר מובא במהר"ל בספרו גבורת השם (פרק ל"ז), שבלילה הוא זמן של העדר וחושך. ולכן הפסוק "אתה אחד ושמך אחד" שאנו אומרים בשבת במנחה, אנו אומרים אותו בסמוך ללילה, בין הערבים, כי אז רואים בבירור שאתה אחד, כיון שהחושך מתגבר ונראה שהרע הולך וחזק, אז נתברר בבירור גמור עוצם יחודו הגמור ושהוא הוא המנהיג היחיד, ולא הכוחות הרע.

נמצא מכל הנ"ל, שצריכים להאמין שיש הנהגה עליונה מצד שלמות יחודו הגמור, ששם מתנהג הכל, הטוב והרע. ועכ"ז צריכים לזכור שאותו המנהיג היחיד, הוא העמיד שכל הנבראים ללחום להתרחק מכל החסרונות שמרחקים את הנהגתו האמיתי מלהיות נתגלה, ומראים כאילו יש מנהיגים אחרים. ממילא צריכים הנבראים להתרחק מהם ולהתבטל להנהגת היחוד שהנהגה הזה חקק וחידש את הנהגת המשפט, וצוה לבחור בטוב ולמאוס ברע, כדי שעי"כ יוכלו הנבראים להתקרב יותר לדבקות בהנהגת יחודו, ולהכיר שיש מנהיג אחד לכל והוא הכל והכל הוא.

עבודה

קשר עם הקב"ה מתוך ההעדר חלק ב'

[בחלק הקדום ממאמר הלז ביארנו, שצריך ליה לאדם לקרב א"ע אל השם אף שהוא מרגיש בעצמו שהוא רחוק מכל. ושזו העבודה שכיחי בתמימים יותר מבמבינים כגון באחד שהרשיע מאד. שזהו ענין של קשר עם הקב"ה בבחי' מקבל גרידא מבלי משפיע - היינו מצד נקודת האי"ן שלו, וכמו שביארנו באורך. ועתה נמשיך לבארו ולהעמיק בו עוד ועוד (ונחזין מאד - אם לא קראת בחלק הראשון שתחזור ותעיין שם, ואח"כ לחזור ולהמשיך בחלק השני הלזו)**]**

וכזה יש לבאר בדברי ה'בעשטה"ק' (כתר שם טוב אות ק"ט) שאומר; שאם אדם רואה א"ע במצוקה מחמת הצר הצורר המציק לו, והוא רוצה להיפטר ממנו, אבל המלך הכסיל רודף אחריו מבלי הרף, אזי העצה הוא לצעוק להשם ולהתפלל אליו.

ודבריו הקדושים יש לבארו ג"כ עפ"י דברינו; דכשאדם רואה א"ע במצב של ריחוק שיצרו מתגבר עליו ומבקש להמיתו מות נפשית ח"ו, אזי אין העצה הוא שהאדם יברוח מאיתו ויסתתר מפניו וממצבו הרע באיזה אופן של בריחה שיהי', מפני שבכל אופן - היצר הרע וההרגש הריחוק לא יפחד מרדיפתך והסתרתך, וגם אם תנסה מפניו הוא ירדוף אחריך, מפני שהוא עצם מעצמך ובשר מבשרך ושוכן בתוך הלב של כל אדם, ואין זה שייך שתברח מדבר הקשור בקרבך ממש, מפני שבכל אופן היצר וההרגש שלך יהא עימך בכל אשר תלך, ונפשו

קשורה בנפשו. וכמשל הבעשטה"ק שם, מאישה שיש לה צער לידה והיא הולכת למקום אחרת בכדי להיפטר מהצער, כולם מבינים שעי"ז הצער לא יסור ממנה, מפני שבכל מקום שהיא הולכת - הצער הולכת איתה.

ומשו"ה העצה היעוצה הוא; שהאדם יפנה אל הקב"ה מבלי להתעלם מההרגשת הריחוק שלו, אלא ילך אל הקב"ה עם ההרגשת החסרון והקטנות שלו, ויתפלל ויצעוק אל השם מריחוק מקום, שיעזור לו להתקרב אליו מהמצב שהוא מונח שם[א]. וכשאדם קירב א"ע אל השם על זה האופן, אזי גילה את השם גם במצב של אי"ן והעדר, והבן.

ובזה ביאר שם הבעש"ט את הכתוב (בשלח י"ד י'): והנה מצרים נוסע אחריהם. היינו שבשעה שבני ישראל ברחו ממצרים, והנה הם על אם הדרך; וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם. כלומר; שהבינו וראו שאי אפשר להם לברוח מהמיצר הקשה המציק להם למאד, ואפי' כשהם בורחים בכדי להסתלק ממנו - הצר נוסע אחריהם.

ומיד כשהבינו את זה; ויצעקו בני ישראל אל השם. שהבינו שהם מצידם אי אפשר להם לעשות כלום רק לברוח אל השם ולרוץ אליו ית' לחסות בכנפיו. ואזי מיד; את אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם! שזו הוא עצה אפי' כשאין לו לאדם שום תקוה, מ"מ אם האדם הולך ומקשר א"ע בהשם ע"ז הדרך, אזי וודאי דאית ליה תרופה, שכשאדם הוא אצל הבורא עצמו, כלום חסר מבית המלך, שהמלך עושה עמו ניסים ונפלאות מעל טבע והסדר הרוחני.

כשאין לאדם מציאות מצד עצמו נתגלה מציאותו מצד הקב"ה

וזו הוא עומק הענין המבואר במהר"ל (אור חדש, אסתר' קאפיטל ג' פסוק ז', וקאפיטל ט' פסוק א' ול"ב) **גבי 'פורים'**, שהוא ז"ל מבאר, שיש מושג של מציאות לכלל ישראל בפני עצמן, ויש מושג של מציאות לכלל ישראל מצד הקב"ה. ובזמן 'הנס פורים' היו ישראל שרויים במצב כה נמוך מצד עצם היותם לעם, עד שמצד עצמם תו לא היי להם מציאות להימצא

א) אין זה אומר שהאדם פטור מלהרחק א"ע לבל יבוא למצב כזה, אלא זה אמור כשאדם הוא כבר מונח במצב כגון זה [ומי הוא האיש אשר יוכל לומר זיכיתי לבבי שאין לו מקום בנפשו שהוא מחוסר שם, וממילא בכל אופן אית לכל אדם מקום להתגדר שם ולפנות אל השם מכוח הכרתו בחסרונו והעדרותו], אזי העצה הוא כדברינו - היינו לפנות אל הקטנות אל עבר פניו וככה יפנה אל הקב"ה, וכמו"ש.

כלל, וכמו"ש הוא ז"ל (שם ט' א') וז"ל: שיש לו בחינה כי יש ח"ו סוף לישראל, וזהו מצד עצמם, ע"כ.

כלומר; שבזמן הגזירה הגיעו ישראל למצב, שעלולים היו להיאבד מצד עצם מציאותם לגמרי, וכלשון הכתוב "לאבד את 'כל' היהודים", שכל קיומם כמציאות מצד עצמם הגיע למצב של כליון ממש. ולזה אמר המן להשמיד את היהודים ביום שמת בו משרע"ה דייקא, מכיון שהוא חשב שעתה היגיע הזמן של סופו של העם הישראלי. ואכן צדק הי' במחשבותיו, דאכן הי' אז מצב של סופו של עם הישראלי מצד עצמם, וכלשון המהר"ל (שם ג' ז') וז"ל: ולכך אין הגורל של המן הוא שקר, כי תכלית וסוף ועצמן [של ישראל] הוא באמת בחודש אדר, ע"כ.

אך המן הרשע - לא הוה ידוע ליה מן הסוד הגדול והעמוק האומר ש'באותו יום ג"כ נולד בו משה'. היינו; שבאותו עת שישראל אובדין את מציאותם מצד עצמם, אזי הם מגיעים למציאותם מצד הקב"ה! כמו עיגול, שבאותו מקום שהוא מגיע לסופו שם הוא ג"כ התחלתו. ופירושו הוא; שמכיון שישראל בעת ההוא הגיעו לכה מצב של ביטול הגמור מצד עצם מציאותם, אזי נתגלה הקשר שיש בין ישראל להקב"ה מצד הקב"ה עצמו, וכלשון המהר"ל (שם ט' ל"ב) וז"ל: כי השי"ת הציל אותם מהמן בשביל שאין אדם נחשב לדבר מה ואין לאדם עזר מצד עצמו, וכיון שאין האדם נחשב לדבר מה, [אז] קיום שלו הוא מן השי"ת, ע"כ.

וכמה שביארנו למעלה שהמושג של 'קשר מצד המקבל' זה בא בציור של דביקות בבורא מתוך אי סדר ואופן הראוי כפי אופן ה'יחוד'. וזוהו מה שאמרה אסתר הצדיקת בשעת הגזירה; ובכן אבוא אל המלך 'אשר לא כדת', מכיון שאני נמצא במצב של "וכאשר אבדתי אבדתי". שאע"ג שמצד ענין הסדר הנורמאלי אי אפשר לי לבוא אל המלך, ואם בא אבוא אל המלך אשר לא איקרא, אזי אחת דתי להמית! אך כשאני נמצאת במצב של 'וכאשר אבדתי אבדתי', אז ממילא שוב אין לי מציאות אחרת מבלעדי המלך מכיון שלאבדון אני הולך, 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת', מעל כל הסדר המסודר, ולא משנה לי אם המלך חופץ עתה בִּיְקָרִי או לא, מכיון שמכאן ולהלן תו אין לי לי מציאות וקיום אחרת לולי מציאת המלך.

וזוהו הענין לגלות את מציאות הבורא ב"ה בתוך ההעדר וההסתר. שהאדם מגלה בזה שמציאותו

היחידי שיש לו הוא רק מצד השי"ת שמציאותו הוא מוחלטת, ואם האדם מקשר א"ע לזה הנקודה אזי הוא קישר א"ע למציאות האמיתי והמוחלט שקיומו הוא לעלם ולעלמי עד. אבל אם האדם אינו מקשר א"ע לנקודת האי"ן, אזי יש לו ענין של סוף וכילוי, ויאבד מתוך הקהל, וכמו"ש המהר"ל, עי"ש.

וזהו הטעם שהיו"ט 'פורים' הוא מבחי' גבוה ביותר משאר ימים טובים, "דכל המועדים בטילים חוץ מפורים", וכמו שכתב המהר"ל (שם ג' ז) וז"ל: כי כל נברא יש לו ביטול מצד עצמו, יהי' מי שיהי' וכו', ולכן יש ביטול למועדים וכו'. אבל 'פורים' אין זה הי' מצד עצמם, כי אם מה שהוא ית' [הוא] תכלית וסוף [של] ישראל, כי ישראל הם אל השי"ת, ודבר שהוא מצד השי"ת אי אפשר שיהי' לו הפסק כלל! ע"כ.

ומכיון שבפורים היתה הגילוי של "וכאשר אבדתי אבדתי", שהי' חסר המשפיע היינו; בחינת הגילוי שהקב"ה מתגלה אצל בניו בגילוי בהתלבשות בבחי' משפיע, והי' נחסר מהם מישראל מציאותם מצד ה'יש' שלהם היינו; מצד חשיבותם בעצמם ומצד חשיבות עבודתם. אזי גילה 'אסתר המלכה' הענין הקשר עם הקב"ה מתוך ההעלם וההסתר, היינו שיש מציאות אחרת לקיומו של אדם בר ישראל בכל מצב שהוא, והוא; מציאותו ע"י מציאת הקב"ה, מבלי מציאות עצמו כלל. עי"ש באורך, והדברים עמוקים הם למאד.

וזהו ענין גדול מאד מענין של משיח בן דוד מגזע יהודה שאמר "צדקה ממנו" ענין הבושה, ענין המקבל. וכן 'דוד המלך' בכל ספר תהלים. ומשו"ז 'ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים' אפילו לעתיד לבוא כנ"ל, דזה גופא יהי' הגילוי דלעתיד שיתגלה ע"י משיח בן דוד, שיהי' הגילוי בכל העולם כי השם אחד ושמו אחד, ושהכל שב אליו כמציאות אחדות האמיתי, ושליכא דבר מה בכל העולמות שאינו שייך למציאותו המוחלטת והאחדויית גרידא, וכל מציאות אחרת הוא כאי"ן ואפס ממש, ו'הכל' הוא רק מציאותו היחידי והמוחלט.

בפנימיות - המקבל חשובה יותר מן המשפיע

וכמו"כ הוא להדיא בספה"ק 'עבודת ישראל' (ויחי עה"פ לישועתך). שהצדיק והרשע העובדין את השם מנקודת האי"ן - כל אחד בשלו - יש להם חנינת חינם מעם הקב"ה, שהוא ית' משיא את פניו אליהם ויחונן להם

משאלות לבבם.

'עובדין את השם מנקודת האי"ן' כלומר; שהצדיק עובד את השם מבלי שום תקוה לאיזה שכר ותשלום גמול, מצד גודל שפלותו וצדקתו הוא עובד את השם עבודת חינם. וכן הרשע - דהגם שלפי דעתו שוב לא יהי' לו חלק לעוה"ב מצד גודל רשעתו, אכ"ז הוא עובד את השם ללא תקוה לתשלום שכר וגמול. ושניהם הם בוודאי ראויין לחנינה מעם הקב"ה.

דבריו הקדושים הללו מבוארין ע"פ דברינו, שהרשע המרגיש בעצמו נואש גבי קרבתו להשם ודביקותו בו ית', ואכ"ז הוא מקבל את ההרגשת הריחוק הלזו ומקשר אליו ית' מצד גודל הכרתו - שהי' מה שהי', ויהי' מה שיהי', אי אפשר לו לחיות חיים מבלי קירבה להקב"ה, ואע"ג שהוא מרגיש שאין הקב"ה חופץ בו - כביכול - עכ"ז הרי הוא חופץ בו ית'! ויעבור עליו מה - אין לו מקום אחרת בעולם זולת הקב"ה. וברור, שאם האדם עושה כן באמת גמור, אזי וודאי שיש ליה חנינה מאת הקב"ה כדברי ה'עבודת ישראל' וכמה שביארנו לעיל ב'אחר'.

ומבואר זה ברור; דאין כל זה אמור דוקא לאדם בעל תשובה, רק שבהם זה יותר שכיח ויותר נחוץ ומוכרח - וכמו שביארנו. אך באמת זהו עבודה חשובה ונחוץ לכל אדם אף שהוא עובד את השם באמת במעלות נשגבות, אכ"ז נחוץ ליה מאד לקנות ג"כ זה הענין של דביקות מצד העדר וחיסרון - להיות כמקבל גרידא, וכמו שביארנו לעיל בשם האדמו"ר האמצעי ז"ל.

ובאמת יש ב' בחינות 'צדיק', מחד הוא צדיק העובד את השם מבחי' ה'יש' בחי' 'משפיע', שהצדיק הוא מקשר א"ע בגדולת הבורא ומייחד יחודיים בעולמות העליונים, ובעבודתו הוא מתקן כל התיקונים שצריכין להיתקן שעל ידו יושפע השפע הנשפע למטה ע"י עשייתיו וכוונותיו, וזהו דביקות ע"י ענין היחוד וכמו שביארנו לעיל באורך.

ואחריו הוא הצדיק העובד את השם מצד ה'אי"ן' - ואזה הבחינה עולה כאן דברי ה'עבודת ישראל', שיש מושג שאפי' הצדיק הגמור צריך ליה לקנות את הענין של קשר עם הקב"ה מצד האי"ן, מצד השגתו באפסותו והעדרותו בפרט וכל העולם בכלל, ושאין לו שום מציאות בזה העולם כלל, ולעבוד את השם עבודה תמה ותמימה ללא תקוה לאיזה דביקות והשגה וכו', ועי"ז להאיר ולגלות את הבורא בתוך

האי"ן הזה. וכמו כן הרשע הרוצה לשוב אל השם מריחוק מקום, צריך ליה להידבק לזה הענין - וכנ"ל [ב].

ונאמר, שמצד ה'חיצון' - ה'דוכרא', היינו; העובד את השם מבחי' 'משפיע' מצד ה'יש' עבודתו הוא יותר חשובה. אך מצד 'פנימי' - ה'נוקבא', היינו; העובד את השם מבחי' 'מקבל גרידא' מצד 'האי"ן' היא חשובה וגבוה יותר.

וזהו הענין "שבמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד", זהו אכן מצד ענין זה, מכיון שהרשע הוא בא אל הקב"ה עם נקודת הבושה כמקבל המבין ומכיר בדעתו שלולי מציאת המשפיע אין לו מציאות כלל, וכאשר אבדתי אבדתי. ומכיון שכן הוא, אזי בפנימיות הרי בחינה זו הוא גבוה יותר מבחי' צדיק העובד את השם מצד המשפיע, והבן זה.

ענין ה'דיבור' בהתבודדות מורה על חשיבת ענין ה'מקבל'

ומשו"ה ענין ההתבודדות הוא ע"י 'דיבור' דייקא, וכמו שכתבנו למעלה. דאף שענין ה'מקבל' אית ביה ענין השתיקה בבחי' "ישב בדד וידום", אכ"ז כשליכא בחי' המשפיע כלל, אזי אכן אית ביה ב'המקבל' ענין של 'דיבור'. וכמו שאנו רואין בדוד המלך ע"ה שהוא הי' מבחי' ה'מקבל' כנ"ל, והוא הוא שחיבר את הספר תהילים שהוא כל כולו דיבור אל השם, וכמו שאכן עשה דוד המלך כל ימי חייו על האדמה. וזהו שגילה דוד מלכא משיחא בדיבורו אל השם בכל מצב ומצב, ואפי' כשהי' במצב של אבדון וחושך - וכמה שרואין בספר תהילים כמה פעמים - הוא דיבר אל השם אפי'

ב) ותיקון ה'בינוני' הוא; להיות שטבע הבינוני הוא שאפי' כשהוא חי חיי רוחני, ה"ז רק מצד רגילתו בכך מבלי שהדבר חי בקרבו ויהי' ער בליבו, או שזה בעצם טבעת נפשו שאין לו דחיפה כ"כ מצד נפשו לשום צד, שהוא אדם מצונן או שטחי, וכיוצא. וממילא הבינוני אינו נקרא 'עובד השם' מאחר שאין זה עבודתו בכך, אלא זה מרגילותו מנערותו וככה הוא נוהג כל ימיו על צד היותר טוב, אבל הוא אינו 'עובד' את השם, וכמו שמבואר ב'תניא' (א' פרק ט"ו). ומבואר שם שתיקון הבינוני הוא; שיהא עושה דברים מחוץ לגדרו הרגיל, בין במחשבה - להתבונן בגדלות הבורא וכו', ועי"ז לעורר את לבבו לאהבה את השם אלוקיך ולהכניס את זה בליבו. ובין במעשה - לעבוד את השם באיזה פעולה יותר מהרגילו, וכמאמר הגמ'; ושבתם וראיתם וכו' בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו. שאם הוא רגיל ללמוד מאה פעמים, הוא לומד עכשיו מאה פעמים ואחד, ואזי הוא נקרא 'עובד אלוקים', מאחר שהוא עשה להשם איזה דבר ופעולה יתירה על הנהגתו המלומדה. וזה קאי אטבעו של הבינוני. וכמו"ש התניא (שם בסופו), שאם אדם עושה כן, אזי מעשיו הן 'עבודתו', אבל אם לא אזי אין זה 'עבודתו', מכיון שאינו שייך לו ואינו חי בקרבו, ואין עבודתו להשם בכך וכנ"ל.

מבלי גילוי המשפיע אליו, מתוך הכרתו הוודאית שהוא ית' שורה בתוך ההעדר ג"כ.

ומשו"ז יהי' המלך המשיח מגזע דוד מגזע יהודה כנ"ל, מכיון שענין הזה הוא מענין דלעתיד לבוא כנ"ל, שאז יתגלה שבכל מצב ומצב נמצא הקב"ה, ואפי' בתוך ההעדר והשפלות והריחוק מהקדושה, מפני שהכל הוא עצם מציאותו ית', והוא ית' שוכן בכל - ואפי' בפחותים. וממילא; לעתיד יתגלה הענין שאף במקום שליכא שם המשפיע, אכ"ז בוודאי שהוא שם ממש!

וממילא, לעתיד ישתנה הדין להיפך; שנתן הוא ואמרה היא יחול הקידושין[ג]. שיתגלה אז שענין ה'מקבל' עדיף יותר מענין ה'משפיע'.

ומשו"ה, כשאדם מקרב א"ע אל השם בבחי' מקבל כנ"ל, אזי צריך זה לבוא באופן של 'דיבור', מכיון שזה מגלה את מציאותו ית' המוחלטת אף באותו מצב הכי נמוך ורחוק מאיזה הרגשה של קדושה וקרבת אלוקים לי טוב. ויה"ר שיתגלה זה במהרה ממש, אמן.

ג) ואפי' קודם ביאת המשיח הי' ליה להש"ס הוה אמינא אולי כבר בא הזמן לגלות את ענין הלז.

תורת
הנפש

מאמר
ביקוש השלימות

היום טוב ממשמש ובא וראובן מתכונן בהכנה דרבה לקבל האור, ומצייר במחו איך שהוא אוחז את הכוס של קידוש ונשמתו פורחת ומרחפת בעולמות העליונים בדביקות ותענוג נפלאה... ובד בבד עולה מורך בלבבו ומפחד אם אכן יעלה בידו להשיג אותו אור הנערב, ונכנס לצימצום הדעת לוודא שאכן יזכה להתענג ולהתפשט כראוי.

מעמיד לעצמו מטרה שלצורך הצלחתו ביום טוב הבא, להרגיש טעם ביום טוב, הוא צריך לוודא שיהיה לו המנוחה וההתפשטות הראוי, וככל שנתקרב היום טוב, הוא מוצא את עצמו חושב ומחשבן במחו כל היו"ט לפרטי פרטיות עם ציורים קלירים לעינים, עד פרט האחרון ממש, ויודע מראש בדיוק באיזה בית המדרש יתפלל כל תפילה, ואפילו יחשבן באיזה מחזור דוקא שיתפלל ואם שיקנה מחזור חדש עם פירוש התפילה... היכן ומתי שיאכל הסעודות יום טוב, ואם יצטרך לילך לבית אביו או חותנו לסעודה יאריך במחשבתו להתבונן באיזה סעודה דוקא שילך, ומי ומי ההולכים באותו סעודה... איזה יין שיקנה, המלבושים, סדר היום, בשר השלמים, איזה ספרים שילמוד בתור ההכנה ליום טוב, וכו' וכו'...

ומגודל דביקותו בהמטרה לצייר בדעתו לוודא שיהיה לו תכלית התענוג וההצלחה, הוא יוכל לימצוא את עצמו ימים אחדים לפני החג יושב על מדין ומחקר על איזה פרט קטן ממש, כגון איזה יין שיקנה... ולהסתפק ולהתפלפל במחו שוב שוב כל הסברות והצדדים לכאן ולכאן כאילו עוסקים עכשיו בסוגיא קשה ומסובכת במסכת יבמות... ובד בבד מלקה את עצמו,

מה קרה לי האם אני ילד קטן? הרף! די! תתבגר!... ראובן פונה לעסקיו ורוצה להסיח דעתו... ומחשבה חרישי מתגנב בראשו, 'אבל סוף כל סוף מה יהיה עם היין'? הלא אמרו חכמים דאין שמחה אלא בבשר ויין... ואני זוכר היטב אותו שנה שקניתי איזה יין נפלא ולכבודו זכיתי להתעלות ולהתענג בשמחת החג ביתר שאת ועוז...

היום טוב מתקרב בפסיעות גדולות, וראובן מרגיש 'איננו מוכן' האיך שייך בזמן כה מועט להתכונן כראוי, בכלל לא הספקתי כלל לעיין בספרי חסידות לקלוט משהו מהאור הגדול שיאיר בימים הקדושים הבאים... ובעודו עומד ומסתפק אם הוא מוכן היום טוב פורס כנפיו על העולם...

ביקוש השלימות הוא תכונה טובה הטבוע בנפש האדם, שמהותו הוא רצון עמוק להיות יותר טוב, ולעבוד את ה' בכל לבבו ונפשו מקרב איש ולב עמוק, ולעשות כל דבר באופן המושלם ביותר, ומי שנתברך בנטייה זו מחפש ומבקר כסדר מעשיו והליכותיו, שיהיו בתכלית השלימות, בודק ומבקר את עצמו אם הוא אכן הגיע לשיא המעלה ומדרגה שהוא יכול להגיע.

וטבע זו ממריץ את האדם ודחפו לעלות על סולם העולה בית קל, לבקש את ה', לשפר מעשיו ולעבוד את ה' בכל לבו ונפשו, והוא יסוד גדול בעבודה. ומהותו הוא **'כח הביקוש'** וההסתכלות והריכוז על חלקי החיסרון שבכל דבר, ולראות איך ובמה הוא יכול לתקן את עצמו ואת העולם, כדי שנהיה טובים יותר.

עצם הדבר כשהוא לעצמו הוא מידה טובה וחשיבה, שעל ידו זוכים באמת להשתפר ולהתעלות, וככל מידה, גם זה צריך בירור ותיקון להעמידו על מקומו הנכון, דכמה פעמים נגרם מזה גופא ההיפך ממש, שמחמת הביקוש העזה אחר שלימות, נכנס לקיצוניות שנעשה איש מר שאינו שבע רצון משום דבר שבעולם, ומתרפה ונופל מעבודתו מחמת החיפוש אחר 'שלימות הגמור'. ונבאר שורש הענין איך ולמה האדם נחלה על ידי מידה זו אם אינו משתמש בה כראוי.

שני סוגים במבקשי שלימות

בכלליות נחלק תכונה זו לשני סוגים
סוג א': השתוקקות וביקוש פנימי להוסיף אור ושלימות לעבודתו.
סוג ב': חיוב תמידי לעשות הכל בשלימות דווקא, דרק ככה מרגיש שעשה והגיע למשהו.

מהבטה שטחי יכולים לטעות שאין מרחק גדול בין שני הסוגים, דהלא שניהם רוצים לעשות הכל בשלימות, ושניהם מרוכזים על השלילי, אבל באמת אינם דומים כלל וכלל זה לזה כמו שנבאר.

אדם מסוג א' הוא אדם בריא בנפשו שמכיר את מקומו, שבע ושמח בחלקו, יודע את מדרגתו שעומד בו, ובנדבת לבבו הוא רוצה **'להוסיף אור'** על מה שיש לו עדיין, דהיינו שהוא מחשיב ומכיר בחלקו שזכה בו כבר, ואינו רץ ממני ולהלאה כדי שימלא איזה חלל, רק משתוקק באופן טבעי להתחדש ולעלות יותר להתקרב יותר אל השי"ת ולעשות נחת רוח לפניו ביתר שאת ועוז.

הגם דבעת שהוא משתמש במידת השלימות, הוא עוסק עכשיו לבקר את עצמו ולהסתכל על מה שעדיין חסר לו, אבל באמת אין זה אומר שהוא אדם שלילי ועצבני, המחפש צד החיסרון של כל דבר, כיון שסיבת חיפושו אחר שלימות נובע מרצונו הטוב להיות 'יותר טוב' ומבחירתו החפשית, ולהכי הוא משתעשע בכל פרט ופרט שזוכה להוסיף, ומחיה את עצמו בכל תוספות עבודה ונתמלא שמחה ואורה כמוצא שלל רב.

וכתוצאה מזו אינו הולך למעלה ממדרגתו, וכשהוא מרגיש שעדיין אינו אוחז במדריגה מסיומת הוא שב לאחוריו, וממתין בסבלנות ומתפלל לה' שיאיר לו ויפתח לו שערי אורה ויקראנו בקריאה של חיבה לעלות ולהשיג יותר, ואינו נתעצב ומתקנא בחברו שאוחז למעלה ממני, כיון שיש לו את עצמו, ומעדיף בקב שלו מתשעה קבים של חברו, שאינו נתפעל ומרגיש מופרך מעניניו של הזולת דזה מעשה שלי וזה מעשה שלו ולמה לו לדבר מאחרים.

אבל אדם מסוג ב', סיבת רדיפתו אחר שלימות אינו מחמת תשוקה להוסיף אור על מה שיש לו, אלא נובע ממקום של חיסרות וריקנות, דכמות שהוא הוא מרגיש את עצמו ככלי ריק שאין בו כלום, ורוצה למלאות את עצמו ולבנות מציאותו על ידי השלימות. וכל זמן שלא הגיע להמדריגה הגבוה ביותר,

לא ישבע רצון כלל וכלל, וכאילו לא עשה כלום.

ואיש מסוג ב', יכול ליכנס למצב של דקדוק הדין, לבקר ולפסול כל מה שעושה, כל זמן שיש בו עדיין איזה ספק ספיקא שאינו בתכלית תכלית השלימות, שיהיה ברור בתכלית הברירות שהוא יכול לבנות עצמותו ולסמוך על אותו דבר, הוא יצטרך לבדקו ולבקרו שוב ושוב.

ומה גם שיכול לטפס למדריגות שהם למעלה מכחותיו וכשרונותיו, כיון דסיבת עלייתו נובע ממקום של חיסרון, והאדם אינו סובל לשבת במקום השפלות, על כן הוא יכול לטעות ולעבוד עבודה שאינו שלו, כיון שהוא מוכרח לחטוף איזה כיסוי כאויר לנשימה, על כן יוכל להתלבש באיצטלא של חבירו שנראה בעיניו כאיש חשוב וכמוצלח, כדי להרגיש כיש, והגם שאינו כפי מידתו וטבעו, עם כל זה עכ"פ כיבה קצת הרגשת אפסיותו. וכל זמן שיש אי שם בעולם אחד שהוא למעלה ממני, הוא אינו יכול לנוח ולהרגיע את עצמו, כיון שהזולת מעורר שוב ושוב ההרגש הישן שהוא אינו טוב.

בדמיונו של איש מסוג ב', יש איזה ציור נפלא, שאליו הוא נושא את נפשו, איזה מין אדם שהוא בתכלית השלימות, בלי שום בעיות או מכשולות, הכל הולך לו כשורה, השמש מאיר לו, ובכל אשר יפנה ה' מצליח בידו, וכל מקום שנוגע נתהפך תיכף לכסף וזהב... ופרטי הדמיון משתנה מאדם לאדם כפי מידתו ותכונת נפשו, שבורא לעצמו איזה מין אדם צח ואדום שראשו כתם פז ועיניו כיונים מבהיקים ומזהירים כאור החמה... וככל שמרחיב בדעתו הדמיון השוא, נתמלא לבו בגעגועים עזים ומחכה בכלות עינים מתי שיזכה להישתחרר אחת ולתמיד להגיע למחוז חפצו לחיים לשמחה ולשלום...

אבל כמובן לאמיתן של דברים בעומק נפשו גם הוא יודע - לצערו הרב - דבעולם העשייה הגשמי הלז אי אפשר להגיע - אפילו בדמים מרובים - למקום כה מזהיר ויפה. וככל שיתאמץ וידחיק את עצמו לאנוס נפשו לילך לאותו כיוון, לא יועיל מידי, כיון שהוא סתירה בעצם עם מציאות היותינו בעולם הזה, שהוא מציאות ומקום של חיסרון, והגם שאין אנו אומרים שאי אפשר להתענג בחיים, אבל באופן כזה שלא יהיה לו שום מציאות וסרך של יגיעה, לא מצאנו, ומקומו כבוד

בגן עדן העליון, מקום שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה.

אבל כאן מוטל החילוק, דמי שאין לו את עצמו, וכמות שהוא עומד היום, הוא רואה את עצמו כבעל חיסרון, אין לו ברירה אחרת רק לבקש להיות איש כליל המעלות והשלימות שאינו במציאות, דהמציאות כמות שהוא מכאיב לו מאוד, ורוצה לצאת מהמציאות, לכן כשאומרים לו שאי אפשר להגיע למקום כזה בעוה"ז, לבו נשבר לרסיסים, דאם כן למה לי חיים???

ובמעגל זה מסתובב שוב שוב, מצד אחד יודע שהוא חי במציאות בעולם העשייה, שתוכנו עליות וירידות, מעלות וחסרונות, אבל מצד השני הוא אינו יכול להתאים את עצמו למציאות כזו, כיון שכל זמן שאינו יכול לתפוס הדבר בחוזק יד ולהוציאו לפועל לתכלית השלימות, הוא מרגיש שלא עשה כלום.

אבן הבוחן אם יצא חוץ מהמידה

מידת השלימות הוא כלי מדידה גדול, שבאמצעותו האדם יכול ליפול לפח יצרו להשתמש בו ככלי לבנות ולמדות ערכו ושויותו. והסימן אם הוא נטלו לעצמו הוא אם הוא מרגיש בעצמו '**חיוב**' שצריך לעשות הכל **בשלימות הגמור דווקא**, וחש כמו איסור חמור לחסר אפילו פרט אחד, ואם אין לו הכל מרגיש שאין לו כלום.

ועוד סימנא טבא, שרואה שלפני כל דבר הוא חי בפחד חרישי ומתח כמי שעומד לפני משפט חמור, ואינו יודע איך יפלו הדברים, ומסתובב מודאג מחוסר ידיעתו ממה שעומד לפניו, והסיבה הוא דכיוון שהוא בנה לעצמו כמו חיוב גמור לעשות הכל באיזה צורה דווקא, הוא אינו בטוח אם יצליח בפועל להוציאה למעשה בתכלית השלימות, כיון שדורש מעצמו ענין שהוא למעלה וחוץ ממני, ואין ביד האדם לידע אם יהיה לו הכחות והאפשריות להשיג בדיוק באופן זה שהוא רוצה, ועיקר עבודתו הוא באופן של התגברות והתאמצות, כמי שצריך לשבר משהו, משום שהפחד מקנן בלבו אם יהיה לו למעשה הכחות להתגבר ואם לא יעלו איזה מניעות שונות עלי דרך.

הראשון והשני בביקוש השלימות

וכמו שבכלליות בעניני הנפש יש

ראשון ושני, גם בענין זה ביקוש השלימות באופן של סוג ב', יש ראשון ושני:

השני

נתחיל מהשני: השני הוא אדם שרץ אחר שלימות, וכל היום וכל הלילה הוא עסוק לעשות חשבונות וויכוחים בינו לבין עצמו, להסתכל ולבדוק כל מעשיו לפרטי פרטיות ולבקרו ולבררו אם הוא עשאם כהוגן, ורוחו נופל ולבו נשבר ומרגיש מושלך מהסביבה, כיון שבדעתו הוא הלא יצלח הכי גדול, שכמעט אף פעם אינו זוכה ללמוד כמו תלמיד חכם אמיתי, ולעבוד את ה' כהעובדי ה' האמיתיים, ובכל שטח שהוא ממשש הוא מוצא את עצמו מלא חללים ונקבים. ומסתובב באיזה תקוה שעוד יבוא יומו שיזרח עליו השמש ויצליח לשבור החומת של ברזל ויזכה ליכנס לעולם האמיתי של המוצלחים האמיתיים.

וכל פעם שהשני רואה שאחר שקיוה כל כך והשתדל בכל כוחותיו לעשות הדבר ולהגיע למחוז חפצו, ואעפ"כ נפל, הוא מתעצב ומתרגז על עצמו, ושכבות של כעס מתחילים להתלקט על לבו, ובבלי מודע הוא נעשה השונא הכי גדול לעצמו, ואינו רוצה לימצא עם עצמו אפילו לשעה קלה, כיון שיש לו מביט כה חשוך על כל נפשו, ומי האיש שירצה לבלות זמן עם איש שפל ונבזה כעסני ורגזני כמוהו...? ובפח זה הוא מסתובב ימים ושנים, מתחזק על עצבותו ומקבל על עצמו לנסות עוד הפעם,[א] ואולי ירחם עליו בעל הרחמים שיצליח, וחוזר ונופל וחוזר חלילה...

ואחר כ"כ נפילות הוא יכול ליפול למצב של **'הפסקה'**, שיפסיק לרצות עוד כלל וכלל, ויגרר את עצמו בתוך החיים בסגנוון של 'בעל כרחך אתה חי', וישנן לעצמו כסדר שבאמת אין שום מהלך נכון איך להתחזק ולהתחדש, וכך הוא צורת החיים, וברוח נמוכה ישלים עם המצב, שאין שום דרך והכל הם רק דמיונות שהוא, והעיקר הוא להביא טרף לביתו, ואדרבה אם זוכה להרויח קצת כסף פה ושם מה טוב ומה נעים, אבל

א) ויש בני אדם ששואפים לשלימות, אבל כמעט שלא יתחילו כלל לנסות אם הם יכולים להגיע אליו, מגודל שפלות רוחם ועצבותם, שמרגישים תיכף שהם מאוד רחוקים ממושג של הצלחה, וכמובן משום שצורת ההצלחה שלהם הוא גם כן באופן שלימות, והם יחיו במצב זו של 'הפסקה' כבר מתחילת דרכם, וכמעט שלא ירהיבו עוז בנפשם להתחיל לנסות.

הביקוש אחר האור נשתק ונשתקע לאט לאט יותר ויותר, ומתנחם בלבבו לאמר: הלא השתדלתי כל כך ועשיתי כל מה שביכולתי הדל, ומה אעשה שהקב"ה רוצה אחרת...

ואי שם תחת מאות שכבות של יאוש ועצבות, עדיין מהבהב איזה ניצוץ קטן של חיות, שמצפה בפינתו לישועות ה' שירחמו עליו משמים ויזרח אורו השקוע כימי קדם, ומתחזק שעוד יבוא יומו ויצליח אך הפעם להוציא מחשבתו לפועל, ולעשות ולפעול כאיש חזק בשלימות ובבהירות... אבל מצד השני לבו נקפו דלב יודע מרת נפשו דבאמת אין זה בדרך הטבע כלל, דהלא כבר ניסה כל כך זה זמן זמנים טובא וחרס עלתה בידו, וככה הוא מתכויץ ונכנס שוב לתוך המערה לשינה עמוקה ומרורה כלענה...

אבל באמת אין שום יאוש בעולם כלל, והסיבה למה לא הצליח עד כה, הוא משום שאחז בקיצוניות, ולא עמד ולא עבד על הנקודה הנכונה. וכל ימיו היה עובד על דברים שמחוץ ממני, אבל כשיעבוד על לבו ונפשו פנימה לשרש אחר סיבה הראשון ושורש ריצתו אחר השלימות, ויברר הרגשותיו, יוכל להצליח בקל להדליק אור נפשו ונשמתו, ולחדש כנשר ימי נעוריו, לשמוח בה' ולהתענג על נועם זיוו ואורו.

הראשון

אבל הראשון הוא אדם שנתברך משמים בשפע רב של מידת העקשנות, פועל גבורות ובעל מלחמות, ואינו מרשה להכניס בלבו אפילו לרגע קט מחשבה של יאוש ועצבות, ואפילו אם היה לו כישלונות רבות שלא עלתה בידו להשיג מבוקשו, הוא מתחזק ומתנער מהעפר, וחושב מחשבות ותחבולות לוודא לפני כל דבר ולהפוך עולם ומלואו שלא יארה עוד חס ושלום מצב כזה שלא יוכל להוציא מזימותיו ומטרותיו בתכלית השלימות.

לפעמים הראשון נדמה בחיצוניות כמי שהולך לו באמת הכל כשורה, כמו איש מסוג א', שמח ומלא מרץ, אבל בתוך תוכיות הוא אינו שבע רצון כלל וכלל, כיון שיש לו עבודה קשה ומפרכת לטפל בפרטים קטנים ממש, ולעשות עסק גדול מהם, וחי בלחץ גדול.

והענין הוא כיון שלצורך שירגיש כבעל ערך, הוא צריך לעשות כל דבר באופן המושלם ביותר ובאיזה

ציור וצורה דווקא, להכי יעבוד מאוד מאוד קשה במחו ובמחשבתו לחשוב ולהכין כל דבר מראש, ולחשבן לוודא שאכן יוכל להוציא לפועל כל מזימותיו.

אבל דא עקא, דאפילו אם יצליח לבסוף להגיע לכל הפרטים, אף על פי כן יש תרתי לגריעותא שמפסיד מחמת ביקוש העזה אחר השלימות ואלו הן:

א'] חיוב' דכל משך זמן שהוא חי במצב של אופן וציור דווקא, אין לו מנוחה, ועבודתו הוא בלחץ ומתיחות גדול, וכל רגע חי בפחד שמה לא יעלה בידו להגיע לשיא המעלה והשלימות, וכל יגיעתו יהיה לריק. על כן עומד על נפשו בדקדוק הדין ותובע ממני שיהיה ער ולעמוד על המשמר לשלוט על כל מה שמתרחש לו ובסביבו.

ב] הראשון עומד כל היום על גשר צר מאוד, ובקל הוא יכול ליפול מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, כיון שבדעתו כל פרט קטן הוא חשוב ביותר ואי אפשר לוותר עליו, על כן אם רק החסיר פרט אחד הוא מרגיש כבר שלא עשה כלום, ויכול ליפול ולהתעצב מדברים פעוטים ממש, ואזי הוא נכנס לכעס ורגזנות גדול שאינו כה טעים.

הראשון והשני אפילו באדם אחד

הגם שחלקנו אותם לשני אנשים נפרדים, אין זה אומר שהם ממש שני אנשים, אלא הם ב' מצבים שונים, ויכול להיות באותו איש עצמו שיהיה לו תקופות או ענינים שבהם הוא ראשון או שני, אבל בכלליות יש בין בני אדם חילוק זה. ועיקר נקודת החילוק הוא במידת העקשנות וכח המלחמה הנטוע בו.

כמה דוגמאות של איש השלם

בלימוד התורה: כשרוצה ללמוד, הלימוד צריך להיות בשלימות גדול, וצריך להתחיל מההתחלה דווקא ולסיים עד סוף פרט האחרון, וירצה להשלים עצמו עם כל הראשונים והאחרונים, ולא לחסר אפילו רש"י אחד, ויכריח עצמו לצמצם ראשו כל משך זמן עסקו בהסוגיא לאחוז הסוגיא בשתי ידיו ולבדוק אם יש לו בידו כל הסוגיא מראשיתו ולא שכח מאומה, ובצמצום זו ילך להלאה, אבל יחזור ראשו לאחוריו כל פעם לוודא שאכן יש לו ההמשך כראוי, וכל כמה שיהיה מאוחר יותר בפנים הסוגיא יכאב לו ראשו יותר ויותר כיון שצריך לישא על ראשו עול ומשא כבד ביותר.

ואם מתקשה באיזה תוספות, אפילו קשיא שאינו נוגע להפשט, ובאמת יכול לדלג עליו ולחזור בזמן מאוחר, אבל הוא לא יעזבנו, ולא יוכל לילך להלאה.

איש השלם כמעט שלא ימצאו אותו

פותח איזה ספר בסתם, למשל שיפתח ספר קיצור שולחן ערוך הלכות שבת, או שארי ליקוטים על הלכה למעשה לדעת את המעשה אשר יעשון, דמה לו לכהן בבית הקברות??? הלא הוא צריך להיות התלמיד חכם בה"א הידיעה, ואם צריכים ללמוד הלכות שבת, נו צריכים לעשות זמן מיוחד ושיעור קבוע כדת וכדין, ללמוד עם חברותא כל יום מספר שעות חוק ולא יעבור, ולהתחיל מהגמרא עם הראשונים, ואחר כך לילך אל הטור ובית יוסף וכו' לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא כמו תלמיד חכם, ולפתוח בסתם ספר נ"ך וללמוד כמה פסוקים סתם לשם קדושת התורה מאן דכר שמיה...

ויכול להיות אחר זמן שלמד באופן

זו, לא יוכל עוד לסבול תורה בצורה כה מצומצמת ומלא יסורים, יכל ליפול לגמרי מלימוד התורה, ויכול לעבור עליו זמנים ותקופות ארוכים שלא יוכל לפתוח שום ספר, מחמת שאינו מוצא הזמן הראוי שמרגיש מוכן ומזומן לישב את ללמוד, כיון שלימוד התורה הוא הר גדול, ואין לו הכחות לצמצם עצמו להרגיש מעבר של דוחק כזו.

בקבלת טובות: אם מקבל עליו איזה

קבלה טובה, למשל: שלא לדבר עם התפילין, או ללמוד ברציפות, או שלא לאכול איזה מאכל מחשש של תולעים וכדו', הקבלה טובה צריך להיות כמו חומה בצורה בלי שום חלל קטן, ואם ח"ו נכשל בטעות, הוא מרגיש תיכף שאבד הכל.

בפרנסה: אם נפל לו בראשו איזה

רעיון חדש לפתוח איזה מסחר, לא יוכל בסתם באופו טבעי ליכנס לתוך הענין, אלא צריך לעשות חקירות ודרישות, לוודא שיהיה באופן הכי טוב בעולם, ומריבוי הדקדוק אחר השלימות כמעט שלא יוכל לפתחו. וכשפתחו מפחד מצילו, דכל פרט שמתקשה בתחילה, - כדרך העולם שיש קישוים בההתחלה - הוא מרגיש תיכף שלא יצליח, וירצה לחדש מהלך שיהיה בטוח שהכל ילך כשורה תמיד. ואם יש לו איזה בעיה שאין לו פתרון לא יוכל לעשות שום דבר שלא לאכול ושלא לישון עד שיסדרו.

בתפילה: מתפלל בצימצום רב, וצריך לוודא שאומר כל תיבה בבהירות ובברירות, ואפילו אם ע"פ הלכה הוא חייב לחסר על איזה קטע שלא יפול מהמנין, הוא לא יוכל למחול עצמו על זה, ויוותר על מנין כדי שיוכל להתפלל בשלימות. יאמץ עצמו להתפלל בקול רעש גדול כדי שירגיש שהוא מתפלל, ואפילו כשרוצה להרגיש טעם ואור, יהיה בלחץ גדול ובאימה יתירה, ויצטרך הכנות רבות ונשגבות כדי שירגיש שכבר מוכן לילך להתפלל ושיש לו כל הכלים והענינים מסודרים על צד היותר טוב מכל צד ופינה, לזכות ולהגיע לאותו תפילה נפלאה זכה וברורה וחזקה כרצונו.

שורש הדבר ורפואתו

ההרגש גורם המלחמה, והשלימות הוא הכלי זיין

ענין הלז חובק זרועות עולם, בכמה ענינים ובכמה שטחים, בתורה בעבודה ובסתם ענינים גשמיים, אבל אב אחד לכולם, שהוא השורש של הרגשת החסירות והשפלות, כמו שהארכנו לבאר בהפרקים הקודמים[ב] ענין של שורש הרגש הרע הטבוע בנפש האדם, שהאדם נברא בשני כחות והרגשיים כלליים, מצד אחד הרגש טוב ותקוה, ומצד השני - זה לעומת זה - כח וקול פנימי שמחליש דעתו שנותן לו להרגיש שאינו טוב, ואינו מסוגל לשום דבר בעולם, ורואה את הצלחתו בתורה ובעבודה כדבר רחוק מאוד.

וכל זמן שאינו מכיר שיש לו הרגש של שפלות הנובע ממנו, ואין שום אחד ואין שום דבר חיצון אשם בכך, רק הם הם הרגשותיו, ששורשם בלבו, ירוץ וירדוף למלא חסרונו על ידי דברים חיצוניים, כגון לרדוף אחר שלימות הגמור וכדומה, או שארי כיסוים של גדלות, ויחיה במלחמה תדירה להוכיח לעצמו שבאמת יש לו ערך וחשיבות, ולעולם לא ישבע רצון עד שיכיר בכך שהן המה הרגשיו. וצריך להכיר שבאמת אינו מוכרח כלל וכלל שאכן הוא אינו מסוגל באופן טבעי לאותו דבר, ויפריד ההרגש מהמציאות ולהתלמד לסבול ולקבל את עצמו עם הרגשת החיסרון.

ב) עי' מאמר מי אני, שיצא לאור חודשי כיסלו-טבת דהאי שעתא תש"פ

סדר הדברים:

שלב א'

בתחילה הענין מתחיל שנכנס בלבו איזה ציור ודמות של תענוג וחשיבות, למשל רואה לפניו התענוג של יו"ט [כנ"ל בהפתיחה], או תענוג של התלמיד חכם שבקי בתורה, או התענוג של העושר, ורוצה גם כן לקבל ולטעום אותו הרגשה טובה.

שלב ב'

מיד עולה לו **'הרגש נגדי'** האומר לו, **'אני איני יכול להגיע לזה'**, שנובע מהרגשה רע הכללי שבלבו שנדלק תיכף ומיד, שמשפיל רוחו ומייאש אותו שלעולם לא יזכה לזה.

שלב ג'

נולד בלבו **'הרגש של מרידה'** ואינו יכול לסבול [את עצמו עם] ההרגשה רעה שהוא בעל חיסרון, ורוצה למרוד בו, ומחליט שיראה ויוכיח לעצמו שבאמת הוא יכול להשיגו, ע"י שיתקוטט וילחום 'נגד ההרגש'.

שלב ד'

נכנס למצב של **'מלחמה בפועל'**, והשלימות הוא הכלי זיין, דהיינו שע"י שיצליח לעשותו בשלימות עי"ז ישתיק ההרגש רע, שהשלימות הוא כמו ראי' והוכחה להצד שבאמת הוא כן יכול ומסוגל להצליח, וההרגש רע אינו אלא טעות.

ובשלב זה הוא עיקר המלחמה והיסורים כיון שלוחם נגד נפשו, והוא נמצא בשדה הקרב ממש, וכל פרט שאינו הולך לו נתגלה תיכף הרגשו הרע, וכל פרט שהולך כשורה הוא הוכחה להצד של ההרגשה טובה.

ולהכי הוא צריך לדקדק ולאחוז כל פרט של הסוגיא, או לחשוב מחשבות ולטכס עצה בפרטיות ממש לוודא שיהיה לו הרגשה טובה ביום טוב או בתפילה, משום שלמעשה יש לו עדיין הרגש הצועק בקרבו שהוא אינו מסוגל לכלום, להכי הוא צריך להתאמץ ולהתחזק נגדו בתוקף גדול לנצח בהמלחמה.

למה כל פרט כל כך חשוב בעיניו?

ובעומק יותר למה הוא צריך לעשות הכל בשלימות דווקא, ולא לחסר אפילו פרט קטן. משום דכל זמן שלא השיג הדבר בשלימות הגמור, לא נתקרר דעתו, שחושש דמה שהחסיר אותו פרט הוא משום

שהוא אינו מסוגל להשיגו, מחמת הרגשו הראשון האומר לו שהוא אינו יכול להשיג כלום כראוי, ע"כ כל זמן שעדיין יש איזה פרט שלא עשה הרי הוא ראי' מפורשת המחזק חשדו.

וכ"ז שלא עשאו בשלימות לא פקע חזקתו הראשון, כיון שההרגש הוא כמו פתילה של נר, דכ"ז שיש שמן בהכלי הפתילה יכולה לדלוק, והלהב ישתוקק ויחפש אחר השמן. כן הענין אצל הרגשים, שהם כמו להב שכדי שיוכל לדלוק מוצרך לו איזה כלי להיאחז בו, ורק כשאין לו שום כלי הוא נשתק ונכבה מאליו, אבל אין זה אומר ששורשו נבטל, אדרבה עדיין הוא בחיפושו לימצוא דבר להיאחז בו כדי שיוכל להתגלות שוב.

אין לדבר סוף

ולכן אפילו כשמגיע לראש ההר, והצליח להשיג שלימות, לא ישמח בזה באמת, רק לזמן מועט ממש. לדוגמה אם היה לו איזה ענין שהיה רוצה לסדרו, אבל כל פעם היה מניחו, והדבר הציר לו למשך תקופה ארוכה, אבל לא היה יכול להביא את עצמו לקחת הדבר בידים, מחמת שרצה לעשותו באופן מושלם ביותר, על כן מנע עצמו לגמרי ממני. וכשהגיע יום המקווה שהיה לו במדיוק המוחין לצמצם את עצמו לזה, ואכן זכה לברך על המוגמר כראוי וכדת, יראה פלא שדווקא אז יכנס לצימצום הדעת לסדר 'הכל', ולהתחיל לחפש מה שחסר לו עדיין בשטחים ובענינים אחרים ושמחתו ממה שהשיג פג ונתמוגג, בהעלותו על לבו שארי דברים שמוטל עליו לעשותם. והוא פלאי, לכאורה היה לו לשמוח ולהתענג עם מה שרכש?

אבל הסיבה הוא מחמת שענין השלימות אין לדבר סוף, והוא דומה לאדם שמטפס על הר גבוה מאוד, ובאמצע שיפועו הוא מדמה שכבר רואה מרחוק ראש ההר, ועוד מעט ויגיע למחוז חפצו, אבל כשמתקרב יותר ומגיע לפסגה רואה שטעה בדמיונו ולא היה השיא ובאמת משם ולהלאה מתחיל ההר האמיתי, ועדיין לא נגע ולא פגע לחציו... כן הענין בענין השלימות, דאין שום מקום וזמן דכשמגיע שמה הוא יכול לנוח ולהתנשף להרגיש מנוחה ושלוה, דיש אלפי אלפים מדריגות עד אין שיעור ואין ערך, למעלה למעלה מהשגתינו, וכשירצה להגיע לשלימות דווקא לעולם לא יתמלא רצונו.

אפילו אם ידע כל הש"ס כולו עם כל הראשונים והאחרונים,

ויהיה בקי בכל התורה כולו, ויהיה עובד ד' וצדיק גדול ואפילו בעל רוח הקודש ובעל מדריגה, לעולם לא יושבע רצון, אם חיפושו נובע ממקום של חיסרון כדי למלא איזה חלל, כיון שלעולם יכולים לימצוא מדריגה גבוה יותר, שלא השיגו כבר. וככל שיעלה יותר ולא ישיג מבוקשו, ישבר לבו בקרבו לרסיסים, בהכירו שאין תרופה למכתו.

סוף דבר

והעצה אחת הוא, שיברר ויפתח הרגש שפלותו שמרגיש עצמו כאפס, ושסיבת חיפושו העזה אחר שלימות נובע מהרגשת שפלותו, והרגשת שפלותו אינו רק הרגשו. מצד אחד יקבל ההרגש ויכבד אותו, אבל מצד השני לא יתפעל ממני ויפרידו מהמציאות. והגם שבנפשו נראה לו שבאמת אין לו שום חשיבות אם החסיר פרט אחד, יכיר בכך שזהו הרגשו, והמציאות כמות שהוא אינו כל כך איומה. וירשה לעצמו להרגישו, ויפתח אותו ויכנס בתוכו, ויתלמד לסבול אותו ולקבל את עצמו עם ההרגש.

ואפילו שלא ילך ממני ההרגשה לגמרי, עם כל זה כשמכיר בה וסובל אותה ונותן לה מקום ואינו לוחם עמו עוד להשתיקו, יומתקו גבורותיו יותר יותר לאט לאט. ולא יתפחד שמה יאבד מזה שעל ידי שיכנס ההרגש לא ירפה מעבודתו ולא יהיה לו עוד סיבה ומרץ לעבוד, אדרבה כשיפתח כאבו הראשון, יוקל עולו מצווארו ואזי דווקא יפתחו לו שערי אורה, ויוכל לעשות ולהגיע באמת ליותר דברים.

וגם בענין זה לעבוד על שלימות, אין צריכים להיות בשלימות, ולרצות להרוס אותו לגמרי ובבת אחת, דעבודתינו הוא 'לתקן' ולא שנהיה 'מתוקן'. דאין כוחינו אלא להשתדל ולברר עד כמה שידינו - יד כהה - מגעת, אבל עצם הרפואה בשלימות שלא יהיה לנו שום הרגש רע ושום יש, דבר זה תלוי רק ביד ה', ואנו צריכים רק לעבוד לאט לאט ולעלות יותר ויותר, וכל פרט שמוסיף בעבודת המידות מאיר לפניו דרכו וקונה הרבה טובה בזה ובבא.

מקור מי"ם חיים

קטעים וציטוטים במקורן של דברים בהספרים הקדושים

זה מעשה שלי וזה מעשה שלו

א] התם הנ"ל למד מלאכת רצענות, ומחמת שהיה תם למד הרבה עד שקבל. ולא היה בקי בהאמנות בשלמות, ונשא אשה והיה מתפרנס מן המלאכה. ומחמת שהיה תם ולא היה בקי בהמלאכה כל כך, על כן היה פרנסתו בדחק גדול ובצמצום, ולא היה לו פנאי אפילו לאכל, כי היה צריך תמיד לעסק במלאכה מחמת שלא היה יכול האמנות בשלמות. רק בשעת המלאכה, בשעה שהיה נוקב במרצע והיה מכנים ומוציא החוט העב של התפירה כדרך הרצענים, אז היה נושך חתיכת לחם ואוכל. ומנהגו היה, שהיה תמיד בשמחה גדולה מאד, והיה רק מלא שמחה תמיד...

...**והיה** רק מלא שמחה וחדוה תמיד. כשהיה גומר המנעל, ומן הסתם היה לו שלשה קצוות, כי לא היה יכול האמנות בשלמות כנ"ל, היה לוקח המנעל בידו, והיה משבח אותו מאד, והיה מתענג מאד ממנו. והיה אומר: אשתי, כמה יפה ונפלא המנעל הזה; כמה מתוק המנעל הזה; כמה מנעל של דבש וצוקיר (סוכר) המנעל הזה. והיתה שואלת אותו: אם כן, מפני מה שארי רצענים נוטלים שלשה זהובים בעד זוג מנעלים, ואתה לוקח רק חצי טאליר (היינו זהוב וחצי). השיב לה: מה לי בזה; **זה מעשה שלו, וזה מעשה שלי. ועוד: למה לנו לדבר מאחרים.**

(ספר סיפורי מעשיות מעשה ט')

לא תעלה במעלות על מזבחי

ב] **ויקרא אל** וגו'. ופי' רש"י לכל קריאות ולכל דברות וצווים קדמה קריאה לשון כו'. דע שבא רש"י ז"ל כאן ללמדנו כלל גדול בתורה והיינו כמו שמשה לא היה נגש לדבר עם השכינה עד שקדמו קריאה. כמו כן צריך האדם הרוצה לעלות אל ה' ממדריגה למדריגה בכל מדריגה צריך הוא שיקדימו קריאה מן השמים וליתן לו אותו המדריגה.

כי העבדות האמיתית להש"ת הוא דוקא מי שעובד את הש"ת ואינו רוצה באמת שום מדריגה עד שקוראין לו וכופין אותו מן השמים על

זה כי הוא צורך העולם. **והנה בעינינו ראינו רבים מן החסידים שנעשו משוגעים ח"ו או בעלי מרה שחורה ומאין נמצא הדבר הזה.** אם מן התורה ח"ו אדרבה התורה עוד משמחת את הלב. ולסיבה זו אסרו חז"ל לימוד התורה בת"ב ולאבל. אם מן המצות הלא פקודי ה' ישרים משמחי לב. **אבל הענין הוא כי האנשים ההם הם הרוצים לעלות אל ה'. והסולם נעלמה מעיניהם כי אינם עובדים את השי"ת בהדרגה ותופסים דבר שאין שייך להם** בלי שום קריאה ורשות מן השמים

וגם יש אנשים שעיקר עבדות שלהם להשי"ת הוא כדי להיות בעל מדריגה וע"ז נאמר לא תעלה במעלות על מזבחי היינו כדי להיות בעל מעלה ומדריגה. כי תגלה ערותך עליו. כמו שאנו רואין שח"ו נעשו בעלי מרה שחורה ולא כן דרך האנשים השלמים שהם עבדים מרוצים להשי"ת ואינם רוצים באמת שום מדריגה. ומה שאנו רואים שיש להם מדריגות גדולות הכל הוא ע"י כפי' מן השמים לצורך העולם ויזהר האדם בזה. ואל יהרסו לעלות אל ה' כי הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם.

(אוהב ישראל, ליקוטים, פרשת ויקרא)

תשובה כללות בעסק העבודה

ג] תשובה כללות לידיד נפשי בעסק העבודה אשר רבים צועקים על המחשבות זרות והתהוות **הסיבה היא הגדלות שבהם שאינם שמחים בעבודתם ולא די להם כי אם גדולות ונפלאות מהם כי הנה כלל גדול, בתורה להיות שמח בחלקו גם בעסק התורה והעבודה אם מעט ואם הרבה ויהנה ממנו** משא"כ אם אינו נהנה ושמח והנפש רוצה להנות מתאווה תאווה וכן המחשבות זרות מפני שאינו שמח בעבודתו. ורוצה בגדולות ונפלאות ממנו, דוחים אותו למחשבת חוץ שכל מחשבה ומחשבה היכל ה' המה. ומי שרוצה לכנוס במקום שאינו ראוי דוחים אותו לחוץ.

הנה אהובי ידע אינש בנפשי' למה יחפצו בגדולות. במה זכה בהם, וודאי מהראוי לומר מתי אגיע למעשה אבותי, ואפ"ה יהי' שמח מאד בעסק עבודתו של עכשיו ובשמחה של מצוה זו יזכה לגדולה הימנה ואם יאמרו הי תורה והי מצוה שאין לו כלום, זה אינו והלא פושעי ישראל מלאים מצות כרימון אבל אינו שמח ונהנה ממנו משא"כ כשישמח במעשיו יהי כבוד ה' לעולם. והנה יש לאלוה מילין בעסק זה תורה וחכמה עד אין

חקר אבל כללא דמילתא האמונה המאמין יחוש מעשהו.
(ספר פרי הארץ מכתב כ"ב)

כשמבעיר חוץ מהמידה הוא בחינת הריסה

ד] אך לפעמים, כשמנשב רוח סערה, אזי הוא מבעיר האש מאד חוץ מן המדה. כמו כן **לפעמים יש שמנשב בהאדם בחינת רוח סערה, ומבעירו ביותר חוץ מן המדה, שזה בחינת הריסה**, בחינת (שמות י"ט): "פן יהרסו לעלות אל ה'" וכו', כי 'במפלא ממך אל תדרש' (חגיגה יג), ואסור להרס לעלות אל ה' מה שאינו ראוי לו לפי בחינתו. על כן כשרואה אדם שבוער ביותר חוץ מהמדה, ידע שזה בחינת רוח סערה כנ"ל. ואליהו היה יכול להכניע זאת (עין זהר פינחס דף רכז: ובזהר חדש על רות). וזה בחינת: 'איש אשר רכב על סוסי אש בסערה - שהיה רוכב ומכניע סוסי אש בסערה', דהינו האש הדולק ביותר מן המדה, שבא על ידי הסערה כנ"ל, היה אליהו רוכב על זה ומכניעו. כי הרוח צריך לנשב במדה, כדי שידלק האש שבלב במדה על פי מזג השוה כנ"ל.
(ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה ט)

אומרים לו: המתן

ה] ואי אפשר לזכות לכבוד הזה, אלא על ידי תשובה. ועקר התשובה - כשישמע בזיונו, ידם וישתק, כי לית כבוד בלא כ"ף (זוהר פנחס רנ"ה:). והכ"ף הוא כתר (שם ובתיקונים). בחינת אהיה, בחינת תשובה, כי אהיה דא אנא זמין למהוי. הינו קדם התשובה, עדין אין לו הויה, כאילו עדיין לא נתהוה בעולם, כי טוב לו שלא נברא משנברא, וכשבא לטהר את עצמו ולעשות תשובה, אז הוא בבחינת אהיה, הינו שיהיה לו הויה בעולם, הינו אנא זמין למהוי. וזה בחינת כתר, כי כתר לשון המתנה, בחינת תשובה, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (יומא לח: לט.): 'הבא לטהר מסיעין לו משל לאחד, שבא לקנות אפרסמון. אומרים לו: המתן' וכו', וזה בחינת כתר, כמו שכתוב (איוב ל"ז): "כתר לי זעיר ואחוך". אבל קדם התשובה אזי בחינת אהיה בהסתרת פנים ממנו, כי עדין לא הכין את עצמו למהוי בעולם, והסתרת פני אהיה גימטריא דם*, הינו שפיכות דמים ובזיונות, על שם (שמואל א ב): "ובזי יקלו", כי עדין הדם שבחלל השמאלי שבלב, ששם מדור היצר הרע, כמו שכתוב (קהלת י): "ולב כסיל לשמאלו", עדין

הוא בתקף ועז. ובשביל זה באין עליו בזיונות ושפיכות דמים, כי זה בחינת הסתרת והחזרת פני אקי"ה, גימטריא - דם.

(ליקוטי מוהר"ן תורה ו')

לבל להתעקש בעבודת ה'

ו] מי שרוצה לישן ואינו יכול לישן, העצה לזה לבל להכריח עצמו כל כך לישן. כי כל מה שמכריח עצמו יותר לישן, מתגבר עליו ביותר מניעות השנה. וענין זה גם בכל הדברים שבעולם לבלי להכריח עצמו ביותר. כי כל מה שמכריחין עצמו ביותר לאיזה דבר, מתגבר עליו ביותר ההפך דיקא.

ואפלו בעבודת השם צריכין לפעמים זאת לבלי להכריח עצמו יותר מדי. אף־על־פי שבאמת צריכין להיות זריז גדול מאד לקדש עצמו כראוי, ולזכות לעבודת השם בשלמות במהירות גדול, ואסור להניח מיום לחברו כלל, כי אין העולם עומד כלל אפלו כהרף עין, ועל־כן כל מה שיכולין להתגבר לעשות איזה דבר בעבודת ה' צריכין לעשותו מיד דיקא בלי אחור ועכוב כלל, אפלו רגע אחת. כי מי יודע כמה מניעות ועכובים והרהורים יהיה לו בשעה האחרת, כי אין להאדם בעולמו כי־אם אותה השעה ואותה הרגע בלבד. אף־על־פי־כן, **לפעמים כשרואין שמתגברין ומכריחין עצמו לאיזה דבר ואינו עולה בידו, צריכין לפעמים להמתין ולבלי לפל בדעתו מזה, ולבלי לבלבל דעתו כלל במה שאינו זוכה לאותו הדבר. וימתין קצת עד שיבוא עתו.** ואי אפשר לבאר דבר זה בכתב כלל.

ורבנו ז"ל היה בדבר זה חדוש נפלא מאד, כי היה זריז בתכלית הזריזות שלא היה דגמתו בעולם, וכל דבר שהיה צריך לעשות אפלו בעניני עבודות גשמיות שהם צרכי האדם, היה עושהו בזריזות נפלא מיד דיקא, מכל־שכן בעבודת השם. ואף־על־פי־כן היה מתון גדול, כשראה שאינו עולה בידו היה מתון מתון. רק שצריכין להתגעגע ולכסף ולהשתוקק להשם יתברך תמיד גם בעת שאין עולה בידו עבודת השם כראוי. ולבלי ליאש עצמו כלל משום דבר. ותכף כשהשם יתברך עוזר והוא יכול לחטף איזה דבר שבקדשה, יעשהו מיד בזריזות גדול. ואי אפשר לבאר דבר זה בכתב. והמשכיל החפץ באמת יבין מזה קצת עצות לעבודת ה' יתברך.

(חיי מוהר"ן אות תל"א)

אין שום יאוש בעולם כלל

ז] **והכלל, כי אסור ליאש עצמו... והעיקר - לחזק עצמו בכל מה שאפשר, כי אין שום יאוש בעולם כלל.** (ואמר אז בזה הלשון: קיין יאוש איז נאר ניט פאר האנדין), ומשך מאד אלו התבות קיין יאוש וכו' ואמרם בכח גדול ובעמקות נפלא ונורא מאד, כדי להורות ולרמז לכל אחד ואחד לדורות, שלא יתיאש בשום אפן בעולם, אפלו אם יעבר עליו מה.

(ליקוטי מוהר"ן תנינא תורה עח)

לבחור דרך עבודה כפי שכלו

ח] רבי אומר איזה דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהוא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. (אבות ב, א). לכאורה קשה למה נקט לשון שיבור ולא שילך. אך הענין הוא **כי האדם צריך לבחור לו דרך העבודה כפי ששכלו מגעת. ולא לעשות ולנהוג כמו שחבירו עושה אעפ"י שהוא צדיק גמור אם אינו בדרגא ההוא כי זה איסור גמור.** וזה שיבור לו האדם. שיברור לעצמו. כל שהוא תפארת לעושיה. היינו שיגיע תפארת והידור להעושה דהיינו שיעשה כפי השגתו ולא ילך בגדולות ונפלאות ממני. ואם כי בתחלה דרכיו אינם נראים לבני אדם לא ישגיח ע"ז רק יהיה כוונתו לשמים וסוף ברצות ה' דרכי איש וגו'. ותפארת לו מן האדם ממילא.

(דברי יחזקאל על פרקי אבות)

לכל אחד יש שפלות

ט] איש מזרע אהרן כו'. דהנה **הגם שאדם במדרגה יותר עליונה, אם אינו מכיר שפלותו הוא גרוע. כי וודאי יש לאדם שפלות,** ועל כן משביעין אותו 'אם כל העולם כלו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע'. הלא מי שכל העולם אומרים לו 'צדיק אתה' הוא ודאי צדיק, והאיך יחזיק בעיניו כרשע. אלא ודאי יכול למצוא לו שפלות מי שמקרב אל השם יתברך ומשיג מעט האיך ראוי לעבד את ה' הגדול והנורא, שידע שוודאי אי אפשר להיות יוצא אחת מני אלף וכיוצא בזה, ומכל שכן לאיש כמוני רשעתי ידוע ומצויה...

(ספר זאת זיכרון, פרשת אמור)

השקפה

דער שטארקער גלות איד

מיר האלטן מיט אין די לעצטערע צייטן ווי די אומה"ע גייען ארויס פון די גדרי הנורמאל, דרייען איבער און רויבן, גנב'ענען און פארברענען, שלאגן און הארגענען וכו'. און ווי מיר ווייסן און גלייבן, אז יעדע זאך וואס פאסירט אין די וועלט איז א מעסעדזש פאר אונז אידן. וועלן מיר דא פרובירן אביסל מסביר צו זיין וואס עס קומט פאר מיט כלל ישראל די לעצטע תקופה, און וואספארא מוסר מיר דארפן ארויסנעמען פון די יעצטיגע געשעהנישן.

מיר וועלן דאס פרובירן מסביר צו זיין מיט א משל אזוי:

עס איז געווען א איד לאמיר אים נאמען געבן 'ר יוסל'. דער ר' יוסל איז געווען א ערענסטער מענטש און א פארנומענער מענטש, געפירט א סוקסעספולע ביזנעס, געלייזט אפאר טאלער, אא"וו.

ווי מען פארשטייט אליין, האט אים די ביזנעס און אלעס ארום - אזוי ווי יעדע ביזנעס - מיטגעברענגט מיט זיך כל מיני טירדות און דאגות וועלעכע האבן אים געהאלטן פארנומען במשכ'ן וואך, און עס האט אים פארוואנדלט אלץ אן ערענסטער מענטש מיט א אנגעשטרענגטע פארנומענע סדר היום, אא"וו.

דאס איז אבער אלעס געווען א גאנצע וואך. אבער ווען עס איז געקומען שב"ק, דאן פלעגט ר' יוסל - ווי מען זאגט ארויסטשעקן [בלע"ז] פון די גאנצע ערענסקייט און אנגעשטרענגטקייט פון א גאנצע

וואך, שב"ק האט ער זיך - ווי מען זאגט - זיך אויסגעטשוכעט די ביינער, ער פלעגט ממש נהפך ווערן לאיש אחר ממש. און זייענדיג א שיינער בעל פרנסה, פלעגט ער יעדן שבת צוזאמברענגען צו זיך אהיים כל מיני אורחים, אנגעהויבן פון גרושים און מגורשים ביז סתם מאדנע מענטשן און קאליקע מענטשן, מענטשן אן א שטוב אן געלד און אן ארבייט, אא"וו. און פארשטייט זיך אז ווען מען נעמט אריין די אלע סארטן מענטשן זענען בוודאי אויך דא צווישן זיי אזעלעכע וואס זענען צוגעבינדן צום ביטערן טראפן, אזעלעכע טראפן וואס טראגן ארויף דעם מענטש הויעך הויעך אין אנדערע בעסערע וועלט... שוואכע עלעמענטן וואס עס קען אפילו אמאל זיין א סכנה צו שטיין נעבען זיי.

נו, אז מען טרעפט זיך צוזאם מיט אט די סארט מענטשן וועלעכע האבן - כלומר'שט - כמעט נישט קיין דאגות אין לעבן, זיי זענען מער פרייליכערע סארט מענטשן וויבאלד זיי זענען מער הפקר'דיגע מענטשן, און עס קען אסאך מאל זיין גאנץ געשמאק צו זיצן אינייענעם מיט זיי, מען קען זיך גוט אויסטשוכענען... איז פארשטייט זיך אז אונזער ר' יוסל האט זיך טאקע גוט אויסגעגעבן ביי זיינע שבת'דיגע סעודות, מען האט גוט פארברענגט צוזאמען, מען האט צוזאמען געטרינקען משקה, אפשר אויך אונטערוועגנ'ס אביסל פון די גוטע סחורה... מען האט געזונגען, מען האט געשמועסט, מען האט זיך צוזאמען מחי' געווען, אא"וו, און ר' יוסל האט זייער הנאה געהאט פון די אלע פארברענגען, אפשר טאקע אויך ווייל ער האט זיך געשפירט גרויס אין זייערע אויגן, צו סתם אזוי. ער האט זיי געגעבן חיזוק, אפשר אפילו טאקע מיט די אויבערשטער אויך, אדער מיט סיפורי צדיקים, מען האט געריידט די אלע מיני תורות וועלעכע זענען זייער פאפולער אין אונזערע צייטן, אז מען דארף גארנישט און מען קען גארנישט, און אז אלעס איז גוט, אין דער עיקר איז; אז 'מען טראכט גוט וועט זיין גוט', און מען מאכט א לעבן...

אבער פארשטייט זיך - ווען עס קומט מוצאי שבת, זונטאג אינדערפרי, איז ר' יוסל צוריק דער זעלבער 'נארמאלער' אריסטאקראטישער ר' יוסל, צוריק צו די נארמאלע וועלט, ער טרעפט נישט די אלע מענטשן אין די וואכן טעג, אין די ששת ימי המעשה זוכט ער זיך נישט צו טרעפן מיט די סארט מענטשן, דעמאלטס טרעפט ער נאר די געהעריגע נארמאלע ערענסטע באזעסענע מענטשן. אויסער אז אמאל אמאל מאכט זיך א חתונה צו א שבע ברכות, א קומזיץ, דעמאלטס קען ער זיך טרעפן מיט זיי... אבער נארמאלערהייט דארף מען

דאך אנגיין אין די ביזנעס וועלט מיט אן ערענסקייט, ס׳איז דא שעבודים און חוקים, מען קען נישט לעבן א הפקר׳דיג לעבן.

עס קומט אבער א גרויסער ׳אבער׳... דער ר׳ יוסל האט פארמאגט א קינד - א בחור׳ל. און ער האט די אלע יארן מיטגעהאלטן און צוגעזעהן זיין טאט׳נס התנהגות, און ער האט גוט באמערקט זיין טאט׳נס טיפע התפעלות און חשק וואס ער האט צו די סארטן מענטשן און זייער הנהגת החיים. ממילא וועט ער איז גרויס געווארן האט ער באשלאסן אז אויב אזוי; וועל איך אויך גיין מיט זיי און הנאה האבן פונעם לעבן. לימים; האט ער אויפגעהערט צו גיין אין ישיבה און דערנאך נישט געמאכט קיין ביזנעס, און ער איז געגאנגען און זיך מדבק געווען מיט זיי, און ער געווארן כאחד מהם ממש. ער איז אויך אנגעהויבן איינצעמען פון די גוטע סחורה... און ער איז געווארן ווי די שווארצע חברה אין די גאסן, ווי די חיות, א היימלאזער מענטש.

און ווען זיין ערענסטער טאטע ר׳ יוסל פלעגט אים פארהאלטן אויף זיין התנהגות פלעט ער ענטפערן; פארקערט גאר, דאס איז דאך גוט, דו טאטע האסט דאך אלעמאל געהאט ליב געהאט די סארט הנהגה. זאגט אים דער טאטע; ביסטו משוגע אינגאנצן? איך האב עס נאר געטוהן זיך אויסצוטשוכענען אביסל, ס׳איז גוט פאר די וויקענ״ד, אבער דאס איז נישט עכט! דאס איז נישט די עכטע לעבן, מען דארף זיין נארמאל, א בן אדם, מען קען נישט לעבן קיין חיי הפקר! וועסט נאך באלד באמת ווערן אזא סארט מענטש, וועסט קיינמאל נישט חתונה האבן, וועסט קיינמאל נישט עפענען קיין ביזנעס, וועסט נישט זיין קיין מענטש בכלל.

אבער ויבאלד דער בחור׳ל איז אלע זיינע יארן ביי זיין טאטן אינדערהיים אויפגעוואקסן מיט א התפעלות צו אזא סארט מהלך החיים, אז ער האט זיך שוין גאר אנגענומען פאר זיי; אז זיי זענען גאר די גוטע מענטשן, ממילא איז דאס שוין געווען א בחינה פון ׳חינוך׳ - גירסא דינקותא, אז ער האט שוין באמת טיף ארויפגעקוקט אויף די שוואכע און ער איז שוין בעל כרחך מיטגעגאנגען מיט זיי טראץ זיין טאט׳נס מוסר דרשות און ווייניע׳רייען.

און פארשטייט זיך אז דער בחור׳ל איז דאך סוף כל סוף געווען א בן מלך - א בן אדם חשוב, נאך אלעם איז ער אויפגעוואקסן אין אריסטאקראטיע, אין א געזעלשאפט ווי א מענטש איז עפעס א חשובע בריאה. און א בן מלך קען נישט באמת מיטגיין מיט די בני כפר.

ממילא איינמאל ער איז געווארן

כאחד מהם, וואס האט אים די מצב צוגעברענגט? וויבאלד - ווי באוויסט - פארמאגן נישט די שוואכערע באמת קיין מידות טובות, עס קוקט נאר אויס אזוי במושכל ראשון, אבער בעצם זענען זיי נישט קיין מענטשן, פונקט ווי זיי זענען מזלזל אין זייער אייגענע כבוד, זענען זיי מזלזל אין יענעמ׳ס כבוד, אז מען האט נישט די אייגענע איז נישטא יענעמ׳ס אויך נישט, וויבאלד יעדער איז דאך גארנישט און אלעס איז גארנישט. אפילו זיי קענען אסאך מאל ארויסווייזן אזא חיצוניות׳דיגע אהבה כידוע, אבער באמת שפירן זיי זיך ווי איין גרויסע גארנישט, ווי א דורכפאל. ממילא, איינמאל ער האט זיך באקענט מיט זיי פון דער נאנט, האט ער זיך אויך באקענט מיט זייערע מידות גרועות ושפילות ווי אלעס איז יעדנ׳ס און יעדענ׳ס איז יעדנ׳ס, און ער איז געוואויער געווארן אז די חברה זענען גארנישט אזעלעכע פיינע מענטשן ווי ער האט געמיינט, ער האט נישט געזעהן ביי זיי די גרויסע מידת אהבה. מען האט זיך געטשעפעט באגנב׳עט איינער דעם צווייטן, וכדומה.

און פארשטייט זיך אז אונזער בחור׳ל האט שטארק געליטן פון די אלע זאכן, ווייל ער איז דאך בעצם נישט אהינגעגאנגען פאר דעם, ער האט בסך הכל געוואלט אזא געשמאקע לעבן ווי זיי, אבער די אלע שקצ׳ערייען זייערע - דאס האט אים צומישט די קארטן, און האט אויפגעשאקלט אביסל דעם מוח זיינעם.

טראכט ער צו זיך; אויף זיי האב איך ארויפגעקוקט? זיי בין איך נאכגעלאפן די גאנצע צייט? פאר זיי האב איך זיך אלעמאל אנגענומען - און נאך געהאט גאנצע׳טע שיטות אין תורה׳לעך און טענות אויף זייער זייט, אז וואס איז די דיסקרימענאציע דא? ענק זענען מיר גאנצעטע מענטשן, ענק האבן ביזנעס - לאז אויך אריין די שוואכע, לאז אריין די ספאנישע, די שווארצע שפלים, לאז יעדן אריין. ווער זאגט אז ענק זענען די זאך, אפשר זענען ענק גאר די שפלים און זיי זענען גוט, ענק זענען מיר גאנצע בעלי גאווה, אלעס איז ענקער, וואס איז שלעכט מיט די שפלים אפשר זענען זיי גאר בעסער פון ענק?

איינמאל דער בחור׳ל הייבט דאס אן פארשטיין, הייבט ער שוין אן בענקען; ׳אלכה ואשובה אל אישי הראשון׳, איך וויל צריק גיין צו די נארמאלע מענטשן. אפילו מען קושט זיך טאקע נישט דארט א גאנצן טאג, און מען רעדט נישט די אהבה׳דיגע שפראך א גאנצן טאג, איז מען אבער נישט מזלזל געווען אין יענעמ׳ס כבוד - טאקע ווייל מען איז נישט מזלזל אין די אייגענע כבוד, ממילא האט מען טאקע אביסל ישות אביסל כבוד אביסל נארמאלקייט, יעדער האט זיך זיין אייגענע גבול. און

אפילו איך האב טאקע חוזק געמאכט דערפון די אלע יארן; אז וואס זענען די גאנצעטע גבולים דא? עס דארף ווען זיין 'שלי שלי ושלך שלי', אלעס זאל זיין 'כוס אחד ואשה אחד'... אלעס זאל זיין אחדות הגמור. אבער 'יעצט זעה איך אז עס איז בעסער געווען די געהעריגע סארט לעבן.

ביז אהער איז דער משל [הגם עס קען ווען זיין א נמשל אויך... עס פאסירט מן הסתם אזעלעכע זאכן, אבער נישט דאס איז אונזער נושא יעצט].

*

וויבאלד מיר אידן האבן ליידער אזא התפעלות פון די גוים בכלל, און מיר שפירן אז עפעס פארמאגן זיי, עפעס איז דא דארט, ממילא ווערן מיר 'איינס' מיט זיי [אין הארצן - פארשטייט זיך]. אזוי ווי די אידן אין מדבר האבן געהאט התפעלות פון די בנות מדין אז עפעס פארמאגן זיי די חברה, עפעס האבן די אידן ארויפגעקוקט אויף די הפקר'דיגע בנות מדין, ס'טייטש אפילו דער בת מלך - די טאכטער פונעם קעניג פון מדין איז אויך געווען א חלק פין די ריאטירער... און זי איז טאקע די וועלעכע איז צום סוף געגאנגען און געגומען זמרי בן סלוא פון די בעסטע און שענסטע ביי כלל ישראל, כלל ישראל איז געווארן איינס מיט די מדינים.

איז היינט אויך, וויל מיר אידן שפירן זיך אזוי שוואך ביי זיך, ממילא טוען מיר אלעס אין די וועלט אויסצוזעהן שטארק ביים גוי, מיר האבן פארגעסן פונעם 'למה תתראו', מיר ווילן זיין שטארק און אנגענומען און ארויפגעקוקט. און אוודאי שרייען דערנאך די אומה"ע אז אידן נעמען איין די גאנצע וועלט, איבעראל אויפן אינטערנעט - וכדומה - קען מען זעהן ווי די אומה"ע רעדן זיך אפ אז אידן נעמען איין די גאנצע וועלט. און ליידער זעהט מען נישט אז די גוים זאלן זיין פארנומען אז אידן זענען עפעס א רעליגיע, מיר שעמען זיך צו מאכן א מחאה, וויל מיר ווילן נישט אויסזעהן שוואך, מיר האבן אזא פחד אז מען קוקט אונז אן שוואך, און אויב רעדן מיר פון אונזער רעליגיע פאר די אומה"ע וועט מען אונז אנקוקן ווי פון די שוואכע, פון די צוריקגעבליבענע, ממילא גייט מען מיט - מיט די איבריגע וועלט כאילו מיר זענען שטארק.

איז וואס עס גייט יעצט פאר אין לאנד מיט די שווארצע חברה, זענען אונז יודן זייער שטארק פאר זיי, מיר נעמען זיך אן פאר זיי, מיר פארשטייען זיי זייער שטארק, וויל זיי זענען שוואך און מען דארף רחמנות האבן אויף די שוואכע, מיר שפירן זיך אפילו אייניג מיט זיי, אזוי ווי ר' יוסל'ס בחור'ל וועלעכע האט זיך אויך געשפירט

איניג מיט די שוואכערע. און וואס איז די סיבה פארוואס מען נעמט זיך אן פאר די שוואכערע? ווייל מען שפירט זיך אליינ'ס שוואך, און דערנאך קומט שוין נאך דא די אלע מיני תורות אז 'די שוואכע זענען נאך מער ווי די גוטע', וכדומה.

ממילא, ווען דער שוואכער גוי הייבט אויף א געוואלד אז מען דערדריקט אים און מען מאכט אים שוואך, און ער שרייט; נעמט'ס אונז אריין, מיר זענען יא שטארק, מיר זענען פונקט ווי ענק, וכו', דאן באקומען מיר אידן א שטארקע סימפאטיע מיט זיי, ווייל מיר שפירן דאס זעלביגע! טיף אין הארצן - שטומערהייט מאכן מיר די זעלבע מחאה ווי זיי; אז מיר ווילן נישט זיין שוואך, קוקט נישט ארפּ אויף אונז, מיר זענען נארמאלע איינשטענדיגע בירגער, אא"וו.

אבער דאס אלטע איז נאר ביזווילאנג דער שוואכער איז טאקע שוואך, אבער אין די מינוט וואס דער שוואכער נעמט א שוועך אין די האנט אריין און זאגט; אז גאנץ אמעריקע באלאנגט פאר מיר, איך בין בעל הבית דא, איך מעג גנב'ענען און רצח'ענען, שוועך מיליאנען וואס מענטשן האבן זיך אנגעהארעוועט פאר יארן דאס איז אלעס מיינס, אלעס באלאנגט פאר מיר. און פארוואס שפירט ער אז אלעס באלאנגט פאר אים, ווייל ער איז דער שוואכער, ממילא דער שוואכער מעג איינענעמען און איבערנעמען די וועלט. און אויף וועלעכע אופן נעמען זיי דאס איבער? נישט אזוי ווי די שטארקע וועלעכע נעמען איבער מיט מאכט, אז עס איז פארהאן דא גבולים און ארדענונג, נאר דער שוואכער נעמט איבער ווייל עס איז נישט פארהאן קיין גבולים, און דעמאלטס ווערט אויס מיט זייער מכלומרש'טע גוטסקייט.

איז דא צוויי ענייגים וואס מען זעהט דא;

איינס; אז אט די גוים וועלעכע האלטן זיך פאר די שוואכע זיי קומען ארויס אין די מאסן פראטעסטירן און מוחה זיין קעגן דעם וואס מען גייט זיך אום מיט זיי ווי שוואכע. אין דאס א מוסר פאר אונז אידן; זעהט נאר ווי מיר אידן - צוליב אונזער געוואלדיגע שוואכקייט און קאמפלעקס וואס מיר האבן אין די אויגן פון די גוים - קומען מיר נישט ארויס מוחה זיין אויף אונזערע זאכן, מיר שעמען זיך, מיר ווילן אז דער גוי זאל אונז נישט אנקוקן שלעכט און אנדערש. נאר אנשטאט דעם זענען מיר פארנומען זיך צו געפעלן פאר'ן גוי, און איבערנעמען און פירן אלע גרויסע ביזנעסער, און דערמיט שטעכן דעם גוי אין די אויגן אריין. אבער וועג עס קומט אז מען דארף אביסל ווייזן שטארקייט פאר'ן גוי אויף אידישקייט זאכן - דארטן דערשטיקט מען יעדן

איינעם וואס וויל נאר טוהן עפעס - און אלעס פארוואס?! ווייל מיר ווילן זיין איינס מיט זיי, מיר ווילן זיין אזוי שטארק ווי זיי, מיר ווילן זיין שיין אין זייערע אויגן. קומען יעצט צו גיין די נידריגע ערלים וואס מיר אידן נעמען זיך אזוי אן פאר זיי און ווייזן אונז; קוקט וואס מען דארף טוהן, אפילו מיר שפירן זיך סעקאנ"ד קלע"ס, מיט דעם אלעם קומען מיר ארויס אן קיין בושה און שרייען אויס אונזערע טענות.

ווען אידישע קינדער זאלן ווען מוחה זיין אויף זייער רעליגע וואלטן זיי געקענט איבערנעמען די וועלט, פונקט ווי די ערלים טמאים נעמען יעצט איבער א דאנק זייערע מחאות.

די צווייטע - און הויפט - נקודה איז; די עצם זאך אז מיר קוקן ארויף אויף די שפלים, אויף די שוואכערע. און ווי חז"ל זאגן אונז (מדרש תנחומא פרשת נח י"ח, ועוד) פאר ביאת משיח צדקינו וועט גוג ומגוג צוזאמנעמען אלע גוים פון די גאנצע וועלט און וועלן מלחמה האלטן קעגן משיח און כלל ישראל. מען זעהט דאך ווי דאס געשעהט שוין, אין אמעריקא איז דא א צוזאמלויף פון אלע סארטן גוים פון די גאנצע וועלט וועלעכע קומען אהער, און די מיט די ליבעראלע שיטה זיי זענען די וואס האלטן אז מען דארף זיי אלעמען ארייננעמען, אלע אימיגראנטן פון איבעראל, זיי שטעלן זיך מכלומר'שט אהער ווי די גרויסע בעלי חסד, זיי זענען די וואס זענען מכלומר'שט מציל די גאנצע וועלט פון א מגיפה, זיי פאדערן נאך דאס מערסטע די אלע הרחקות און די מאסקעס אא"וו. און זיי זענען אויך די וואס פירן יעצט אן די פראטעסטן צוזאמען מיט די שוואכע ווייל זיי נעמען זיך אן פאר די שוואכע, אויף אזוי ווייט אז זיי דארפן גאר איבערנעמען דאס לאנד, די אלע פראטעסטירער זענען אפילו נישט אלט געזעסענע אמעריקאנער, זיי זענען פרעמדע - ממש גוג ומגוג.

און די תכלית פון די גאנצע מלחמה איז קעגן אידן, דאס קומט וויבאלד אידן האבן ארויף געקוקט אויף זיי, אידן האבן ארויף געקוקט אויף די הפקר'דיגע פרייע לעבן וואס די ליבעראלע גוים שטעלן מיט זיך פאר, מען האט עס מחשיב געווען, מען האט אבער געמיינט אז די פרייע לעבן - די ליבעראלע לעבן איז נאר לגבי געלט און ביזנעס אא"וו די אלע אנדערע פריווילעגיעס. מען האט נישט געחלומ'ט אז די ליבעראלע לעבן איז ראיאט"ן אנארכיע און טאטאלע חיי הפקר. וועקט מען אונז יעצט אביסל אויף פון הימל; זעהט נאר ווי אט דער ליבעראלער געשמאקער בעל חסד אויף וועמען מיר האבן אזוי ארויפגעקוקט און געוואלט זיין איינס מיט אים - די חברה ווייזן יעצט ארויס זייער אמת'ע

פנים, זיי ווייזן יעצט ארויס אפן וואס זיי ווילן באמת.

אבער ליידער כאפן מיר נאכאלץ נישט, ביז ווי לאנג א איד וועט נישט אליינ'ס כאפן א גלאז אין קאפ כאפט ער נישט וואס עס גייט פאר, בעפאר מען שיסט אים נישט אויס זיין ביזנעס כאפט ער נישט. וועז א איד הערט אין א צווייטע לאנד אז די שוואכע עלעמענטן האבן איבער געזומען די לאנד, פרייט זיך יעדע איד מיט. וואס איז דער פשט פון די קירבה און אהבה וואס מיר האבן מיט די שפלים און בועטים, אז אויב האט מען געהארג'עט א מענטש מעגן זיי שוין טוהן גזילה רציחה און ניאוף, וואס זיי ווילן מעגן זיי טוהן.

עפ"י תורה קען אפשר זיין אז עס דא א ענין פון א גואל הדם, איינער פון די משפחה מעג נקמה נעמען, אבער אין אמעריקע האט מען אייביג געווייסט אז 'קיינער' טאר נישט הארג'ענען, נישט קיינער ארום דעם נרצח און אוודאי נישט קיין פרעמדע מענטשן. מען האט אויפגעצויגן א דור פון חיות, א לייב און א בער וועז מען טוט אים עפעס דאן צורייסט ער ווענען ער טרעפט נאר, אבער ביי א מענטש - וואס האט דער ביזנעס אייגענטימער מיט דעם אז מען האט געהארג'עט איינעם ערגעץ וואו? נאר וויבאלד מען האט מיך ווי געטוהן האב איך א היתר צו זיין א בועט, איך מעג שטויסן יעדען ווייל איך בין דער נרדף, און דער נרדף מעג שטויסן יעדן. ממילא, מיר אידן שפירן זיך אפשר אויך ווי די נרדפים, צוליב דעם שפירן מיר עפעס אזא התקרבות מיט יעדן נרדף.

פאר אונז אידן אין גלות איז אבער פארהאן א אנדערע עצה, אויב שפירן מיר זיך שוואך, מיר שפירן זיך ווי נרדפים, דאן איז דא די עצה פון 'למה תתראו', נעם נישט איין די וועלט, פייט נישט פאר דיין שטאנד דא אין גלות, שטעך נישט אויס די אויגן פונעם גוי, פרוביר נישט צו ווייזן אז דו ביסט יא נארמאל אזוי ווי דעם גוי, זיץ אונטערן טיש. אבער מיט דיין רעליגע זאלסטו זיין שטארק און נישט מורא האבן און נישט האבן קיין קאמפלעק"ס, מאך הייליגע מחאות, עס איז אויך דא אין די קדושה א ענין פון מחאה - א ענין פון בעיטה, זיי בועט אין די פאלטשע 'דינא דמלכותא דינא' הלכות, זיי בועט אין די פאלטשע 'חילול השם' הלכות, דארטן זיי בועט, דארטן מאך א מחאה, מאך א קידוש השם מיטן ווייזן פאר די גוי אז בגשמיות זענען מיר טאקע שוואך, אבער וועז עס קומט צו אונזער רעליגיע זענען מיר גיבורים כארי, ביי דעם שעמען מיר זיך נישט, מיר האבן נישט קיין קאמפלעק"ס אז מען וועט אונז אראפקוקן. דו זעסט אז די שווארצע קענען בועט זיין, ביי זיי גייט נישט אן קיין דינא דמלכותא דינא, זיי

דו אויך אזוי. מיר נעמען טאקע נישט איין קיין געשעפטן און ביזנעסער, ווייל מיר זענען אין גלות - 'למה תתראו', אבער א רעליגיע האבן מיר יא, און פארדעם זענען מיר מוחה בתוקף ובעוז.

און מיר זעהען זייער מאדנע; פון איין זייט קוקן מיר ארויף אויף דעם גוי, און מיר ווילן זיין ארויפגעקוקט און נארמאל אין זייערע אויגן, מיר האלטן נישט פון קיין מחאות ווייל מען וועט אראפקוקן אויף אונז. אבער פלוצלונג וועז עס ווערט א שפע פון גוים וואס זענען מוחה, דאן קוקן מיר ארויף אויף זיי, ווייל זיי זענען בועטים, ווייל א נרדף קוקט ארויף אויף א בועט, מען האלט אז די נרדף דארף איבער נעמען די וועלט, און מיר וואלטן בעצם אויך געוואלט איבערנעמען די וועלט, און ממילא שטיצן מיר זיי און קוקן ארויף זיי.

און בעצם דארף מען וויסן, אז דער געפיל פון בעיטה, דער געפיל פון וועלן זיין שטארק און גרויס און וועלן איבערנעמען די וועלט - דאס קומט בעצם פון די מקור הקדושה, ווייל אידישע קינדער זענען די שיינקייט און שטארקייט פון די וועלט, און אפילו אידן זענען יעצט די נרדפים, גייען אבער די אידן איין טאג טאקע איינעמען די גאנצע וועלט וועז משיח וועט קומען אי"ה, אבער מיר וועלן נישט מען איינעמען די וועלט וייל מיר קוקן ארויף אויף די וועלט, נאר וייל מיר אידן זענען די עם הנבחר וואס דער אויבערשטער האט אויסגעוועלט אז מיר זאלן זיין זיין פאלק, און די גאנצע וועלט באלאנגט בשורש פאר אידישע קינדער. און וועז אידן זאלן וועז ארויסקומען מיט א שטארקייט און זיך אנעמען פאר זייער רעליגיע, דאן וואלטן אידן איבערגענומען די וועלט וייל אידישע קינדער פירן טאקע די וועלט.

און יא, זיי גייען טאקע איבערנעמען די וועלט, די דעמאקראטן - די ליבעראלן נעמען איין די וועלט, און אז די ליבעראלן נעמען איבער די וועלט, וועט זיין גזילה רציחה ניאוף מותר לכתחילה, און קיין שום מענטש וועט נישט קענען זיין א נארמאלער מענטש פאר זיך אין זיינע ד' אמות.

אבער פארוואס זענען אידן אזוי פריילעך אז דאס פאסירט? פארוואס האבן מיר אזוי הנאה? מיר האבן דאך אלעמאל ארויף געקוקט אויפ'ן נארמאלן גוי, אייביג האבן מיר מורא געהאט צו הייסן דער נידריגער ציגאנער, און פלוצלונג געב א קוק; די ציגאנער הייבן זיך די קעפ, זיי טוען וואס זיי ווילן, און זיי מעגן אלעס, מען איז זיי מחשיב, וואס איז דער פשט?

נאר וואס דען, מיר האבן טאקע

אלעמאל מחשיב געווען דעם פרייען גוי, און ארויפגעקוקט אויף אים און געוואלט זיין חשוב אין זיינע אויגן, מיר האבן אבער קיינמאל נישט געכאפט וועם פינקטליך מיר זענען מחשיב. ביי אונז איז אלעס איין גרויסע קוגל, אלע גוים. מיר מיינען אז דער זעלבער נארמאלער גוי וועמען מיר פרובירן צו געפעלן און זיין ארויפגעקוקט אין זיינע אויגן - דאס איז אט דער זעלבער פרייער דעמאקראטישער גוי, מיר מיינען אז דער נארמאלער גוי ער איז דער זעלבער וואס וויל אונז געבן פרייהייט, מיר כאפן נישט אז די ליבעראלן ווילן בעצם ארויסנעמען דעם גאנצן מענטשליכקייט פון די מענטשן, אז אלעס זאל זיין ווי די חיות פון וואלד.

און דער אייבערשטער וויל עס יעצט אפטיילן; גיב נאר א קוק וואס עס גייט דא פאר, וועלכע גוי ביסטו אזוי מחשיב, דעם גוי וואס האט נישט און וויל נישט קיין שום מענטשליכע גבולים אויף זיין קאפ - און מיר ווילן טאקע אויך אט די חיי הפקר, מיר האבן אויך מער נישט קיין חשק און כוח צו די אלע חוקים און גבולים פון די תוה"ק, מיר ווילן אויך בועט זיין, וועגן דעם האבן מיר אזוי ליב די ליבעראלן און די הפקירות וואס זיי ברענגען מיט מיט זיך. מיר כאפן אבער נישט וואס אלץ עס קומט מיט מיטן פעקידזש, אזוי ר' יוסל'ס בחור'ל האט נישט געכאפט אז ביי די געשמאקע פריי פויגל'דיגע מענטשן איז גניבה גזילה רציחה וניאוף מותר לכתחילה, עס איז אויס מענטש.

ממילא מיר אידן האבן ליידער געזוכט פרייהייט פון די חוקי התורה און אירע הייליגע גבולים, מיר האבן געזוכט די פרייהייט וואס די ליבעראלן שטעלן פאר, האבן מיר יעצט באקומען א מעסעדזש אין פנים אריין; דא האסטו דיין פרייהייט, אט דאס זענען עס די גוים וואס גיבן דיר פרייהייט, חיות רעות בכלל נישט קיין מענטשן, זיי מיינען נישט די טובה פון די וועלט, זיי ווילן נאר די הירוס פון די וועלט.

עס דארף באפאלן א בושה נוראה, און טראכטן צו זיך און מזכך זיין את הלב; דאס האב איך געזיכט? זיי האב איך ארויפגעקוקט? הזאת נאמיי? אזא לעבן האב איך געוואלט האבן? זיי האבן איך געשטיצט די אלע יארן ווייל מיר האבן געמיינט אז זיי ברענגען אונז די ישועה?

פון הימל וועקט מען אונז אויף, עס איז נישט דא קיין חשבונות; אדער איז דא חוקים און גבולים, אדער איז דא הפקירות, און הפקירות מיינט הפקירות עד הסוף, און דו קענסט שוין דעמאלטס נישט אריין רעדן, דו האסט שוין בוחר געווען, דו האסט אויסגעוועלט אין א חיי הפקירות, און

אט דאס איז די ריכטיגע חילול השם אז אידישע קינדער זענען געווען אויף די זייט פון די מופקרים.

עס איז מער נישטא היינט קיין צוויי וועגן, די וועלט ווערט מוראדיג נזדכך, אדער ביזטו אויף די זייט פון די תורה הקדושה און אירע מצוות, וואס דאן איז ווי דער פסוק זאגט: 'והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי לאהבה את ה' אלקיכם' דאן וועט זיין 'ונתתי מטר ארצכם', אלע ברכות קומען ווען אידן האלטן זיך שטארק צו די מצוות השם. אדער ביזטו אויף די זייט פון די מופקרים וועלעכע ווילן אויסרייסן חיי התורה און חיי האנושי, און דאן וועט זיין 'כמהפיכת סדום ועמורה אדמה וצבויים אשר הפך השם באפו ובחמתו', פארוואס? 'אשר עזבו את ברית השם אלהי אבותיכם', די תורה זאגט, אז ווייל מיר האבן איבער געלאזט די בונד מיט'ן אויבערשטן כפשוטו ממש! ווען מען שרייט צו די אומה"ע אז מען זאל עפענען די מוסדות און די בתי מדרשים, דאן מאכט מען נישט קיין חלול השם, א חילול השם איז ווי די רמב"ם זאגט (פרק ה מהלכות יסודי התורה) "אין לך עוון גדול מזה חילול השם", דאס מיינט; אז מען זאגט פאר'ן גוי אז איך האב נישט קיין רעליגיע, אז מיר קענען נישט זאגן פאר'ן גוי אז מיר דארפן האבן אונזערע רעליגיע צענטערן ווייל מיר ווילן האלטן אידישקייט, און אז מען קען נישט זאגן אזעלעכע ווערטער פאר'ן גוי דאן פארמאכט טאקע דער אויבערשטער די מוסדות'ן און די בתי מדרשים, ווער דארף אזעלעכע בתי מדרשים און מוסדות וואס מען קען נישט ארויס זאגן פאר'ן גוי אז דא איז א יודישע מוסד, און אז דא רעדט מען פון דעם אויבערשטן, דא רעדט מען פונעם שם השם, עס איז נישט עפעס אנדערש, נאר אז דא לערנט מען תורת השם. אבער לערנען תורה אן דעם אויבערשטן - שכחת השם, דאס איז דאך ממש ווי דער הייליגער מהר"ל זאגט אויפן חורבן הבית, אז מען האט טאקע אסאך געלערנט די תורה, אבער מען האט פארגעסן פונעם נותן התורה. דא ביי אונז איז דאך עס ממש כפשוטו, עס איז געווארן בפועל ממש אז מען טאר נישט ארויס זאגן דעם שם השם, און ווער יא - דער מאכט א חילול השם.

און אזוי ווי ביי ר' יוסל'ס בחור'ל - ווען ער האט דאס איינגעזעהן, האט ער אנגעהויבן בענקען 'אלכה ואשובה אל אישי הראשון', זאל דער אייבערשטער רחמנות האבן אויפן דור, מען זאל זיך אויפוועקן באצייטנס און מיר זאלן צוריקגיין צום אויבערשטן, ווי לאנג מען קען נאך דא עפעס מתקן זיין, ווי לאנג מען קען נאך מאכן דא א שטיקל המתקת הדינים, ווי לאנג מען קען נאך איבער דרייען די אלע שלעכטע גזירות רעות צו גזירות טובות ישעות ונחמות.

בס"ד

משגרים אנו בזה את מיטב ברכותינו החמימיות ואיחולינו הטובות, אל מול מעלות כבוד חברינו היקרים והחשובים, לרגל השמחה השורה בביתם,

ה"ה

מוה"ר **יעקב הכהן סאנדער** הי"ו

לרגל שמחת אירוסיו למזל טוב בשטומ"צ

עם בת הרה"ח ר' שאול שעפערד שליט"א
מעיר לאנדאן

מוה"ר **נחום שמשון שוואַרץ** הי"ו

מעיר ווילִיאמסבורג

לרגל הולדת בנו למזל טוב הילד היקר נפתלי צבי הי"ו, ולהכניסו בבריתו של אברהם אבינו בשטו"מ

יעזור השי"ת שבזכות הגדול של הפצת התורה לרבים, יזכה כ"א לכל ההשפעות טובות, ולראות רב נחת דקדושה מתוך הרחבת הדעת, עדי נזכה לביאת ינון במהרה. אמן

כעתירת: **מכון מים עמוקים**

מזלא טבא
ונדיא יאה!

בלב מלא שמחה וחדוה, ומעומק רגשי לבבינו,
נביע את מיטב ברכותינו, אל מול פני חברינו,
רב תבונות, המציון במידותיו היקרות, מוכתר בכל
הכשרונות, יראתו קודמת לחכמתו, עושה ומעש לזולתו,
להגדיל שמו יתברך ולרוממתו, החריף ומציון, במיטב הגיון,
בעוז וחביון, ובקי טובא, בתורת ה' תמימה,

ה"ה כהן שדעתו יפה
הההן היקר

הר"ר יעקב הכהן
סאנדער נ"י

בן ידידינו הרה"ח ר' יושע אהרן אפרים שליט"א

מעיר מאסטריאל

לרגל שמחת אירוסיו למזל טוב בשמועה"צ

עם בת הרה"ח ר' שאול
שעפערד שליט"א
מעיר לאנדאן

ערוף כמטר ברכותינו, ותיזל כטל איחולנו,
ל השמחה השורה באירוסיו, בשעטו"מ ולמזל טוב,
ולינו נרים ונביע בשמחתו, זה היום שקיונו בתקוותו,
ברכותו המשולשלת, תהא מבורכת, משמי המערכת.

יהי רצון שיהי' קשר של קיימא ובנין עדי עד, עם דורות ישרים ומבורכת, ויפרך וירבך עם
דעת מורחבת, ויתן לך מטל השמים ומשמני הארץ, עדי נזכה כולנו לעלות ברינה לארץ בב"א

כתיבת באהבה חבירק הגאמנים